

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาถึงกลวิธีการแปลประโยคกรรมวาจกจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในบทบรรยายได้ภาพในภาพยนตร์แนวแฟนตาซีเกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยในส่วนแรกคือแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการแปลซึ่งระบุนิยามการแปล กระบวนการแปล ประเภทของการแปล กลวิธีการแปล และหน่วยแปล ลำดับต่อมาในส่วนที่ 2 คือ บทภาพยนตร์และการแปลบทภาพยนตร์ซึ่งในส่วนนี้ระบุนิยามภาพยนตร์และบทภาพยนตร์ ภาพยนตร์แฟนตาซี หลักการแปลบทภาพยนตร์ และกลวิธีการแปลบทภาพยนตร์ ในส่วนที่ 3 กล่าวถึงคำบอกกาลในภาษาไทย ในส่วนถัดไปคือหลักการแปลกาล ซึ่งในส่วนนี้ระบุนิยามการแปล ประโยคภาษาอังกฤษตามกาลและการแปลประโยคกรรมวาจกตามกาล ในส่วนรองสุดท้ายคือ กรรมวาจกและการแปลกรรมวาจกซึ่งในส่วนนี้ระบุนิยามความหมายของกรรมวาจก ประเภทของกรรมวาจก และการแปลกรรมวาจก และส่วนสุดท้ายคืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการแปล

นิยามการแปลของนักแปลชาวต่างชาติและนักแปลของไทย

ทัศนะการแปลของชาวต่างชาติโดยแคทฟอร์ด (Catford, 1974, p. 20) ให้ได้นิยามการแปลที่คล้ายคลึงกับนิวมาร์ค (Newmark, 1988, p. 7) กล่าวคือ การแปลถือเป็นงานที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต โดยเป็นกระบวนการใช้ภาษาหนึ่งแทนที่ด้วยสารหรือข้อความในอีกภาษาหนึ่งให้มีความเท่าเทียมกัน (Equivalent) แคทฟอร์ด (Catford, 1974, p. 20) ได้ให้คำจำกัดความของข้อความในภาษาเดิมที่ถูกแปลไว้ว่า คือ ภาษาต้นฉบับ (Source Language) และ ข้อความหรือสารที่มาแทนที่ภาษาต้นฉบับถูกเรียกว่า ภาษาแปล (Target Language) ไนดา และ เทเบอร์ (Nida & Taber, 2003, p. 12) ได้อธิบายความเท่าเทียมของภาษาแปล คือ การแปลภาษาให้เป็นธรรมชาติของภาษาฉบับแปลมากที่สุดทั้งด้านลีลาและความหมาย โดยลาร์สัน (Larson, 1984, p. 3) ได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากนักแปลท่านอื่นในเรื่องการแปลว่า ภาษาแปลสามารถเปลี่ยนรูปแบบของข้อความให้แตกต่างจากภาษาต้นฉบับได้เพื่อให้เกิดความสละสลวยของเนื้อความตามความเหมาะสม

ในขณะที่นักแปลของไทยโดย ปัญญา บริสุทธี (2542, หน้า 33 – 34) ได้แสดงทัศนะการแปลคล้ายคลึงกับ วรรณา แสงอร่ามเรือง (2542, หน้า 7) ว่า การแปลมิใช่การถ่ายทอดความหมาย

ของคำต่าง ๆ นำมาเรียงต่อกันเป็นท่อน ๆ ตามระบบของภาษา แต่ผู้แปลต้องมองเห็นเนื้อความเป็นภาพรวมทั้งทางด้านคุณค่า และรูปแบบของภาษาแล้วจึงถ่ายทอดความหมายที่ผู้พูดตั้งใจสื่อออกมาเป็นภาษาฉบับแปล ทั้งนี้เพราะภาษาเกิดขึ้นจากสถานการณ์ตามบริบทบางอย่างที่ทำให้เกิดการสื่อสารจากผู้พูดมาสู่ผู้รับสาร โดยที่ในบริบทหนึ่ง ๆ นั้นมีหลายองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องซึ่งเข้าด้วยกัน เกิดเป็นความหมายแฝง สิทธา พินิจภูวดล (2542, หน้า 13) ได้กล่าวถึงความหมายแฝง ได้แก่ ความหมาย ทางวัฒนธรรม ประเพณี ความคิด ความรู้สึก ฯลฯ ความหมายจึงเป็นสิ่งสำคัญที่กำหนดคุณภาพของงานแปล หากผู้แปลสามารถถ่ายทอดความหมายของบทต้นฉบับมาสู่ภาษาแปลได้อย่างครบถ้วนและเที่ยงตรงสามารถนับได้ว่างานแปลนั้นเป็นงานแปลที่ดีมีคุณภาพ (สัญญาวิสาขบัว, 2550, หน้า 1)

กล่าวโดยสรุป คือ การแปลเป็นการถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับไปยังภาษาภาษาแปลทั้งความหมายโดยตรงและความหมายแฝงตามบริบท โดยที่ข้อความที่ถูกแปลมานั้นต้องเรียบเรียงถ้อยคำให้สละสลวยมิใช่เพียงการนำคำแปลมาเรียงต่อกันเป็นท่อน ๆ โดยต้องคำนึงถึงรูปแบบศิลปะของภาษาให้เท่าเทียม หรือใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับมากที่สุดอย่างครบถ้วนและเที่ยงตรง

กระบวนการแปล

เนื่องจากการแปลเป็นการสื่อความหมายจากภาษาต้นฉบับมาเป็นภาษาแปล เลเดอร์ (Lederer, 2540) ได้เสนอทัศนะกระบวนการแปลไว้ว่า กระบวนการแปลเป็นกระบวนการของการทำความเข้าใจความหมาย และการถ่ายทอดความหมาย ทั้งนี้ผู้แปลต้องมีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้นฉบับต้องการสื่อทั้งทางด้านตัวภาษา รวมถึงความหมาย และถ่ายทอดออกมาในรูปภาษาที่ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจได้ เซเลสโกวิตซ์ (Seleskovitch, 1997) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมถึงการแปลว่า นอกจากจะถ่ายทอดด้านเนื้อหาแล้ว ยังอาจปรับแต่งรูปภาษาให้ใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับได้อีกด้วย เนื่องจากภาษาต้นฉบับและภาษาแปลเป็นผลผลิตของมนุษย์ที่ต่างสังคมซึ่งมีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ ทัศนคติ ความเชื่อ การมองสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน การปรับแต่งรูปภาษาในการสื่อความหมายของภาษาต้นฉบับมาเป็นภาษาแปลนั้นจึงเป็นกลวิธีหนึ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการแปลภาษา ดังนั้นผู้แปลภาษาจึงต้องเข้าใจถึงกระบวนการในการแปลเพื่อสื่อความหมายให้ถูกต้อง และต้องเรียนรู้จักวิธีการแปลว่าบทประพันธ์สามารถแปลออกมาได้ในรูปแบบลักษณะใดได้บ้างเพื่อให้ได้ผลงานแปลที่ถูกต้อง และใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับมากที่สุด แคทฟอร์ด (Catford, 1974, p. 21) ได้มีมุมมองกระบวนการแปลที่แตกต่างออกไปโดยได้แสดงทัศนะการแปลว่าเป็นกระบวนการแทนที่ภาษาหนึ่งด้วยอีกภาษาหนึ่งซึ่งการแทนที่นี้อาจทำได้บางส่วน (Partial Translation) หรือ ทำได้ทั้งหมด (Full Translation) ซึ่งการแปลทั้งหมด คือ การแปลที่ต้องนำข้อความเนื้อหาทั้งหมดเข้าสู่

กระบวนการแปล เนื้อหาในภาษาต้นฉบับทุกส่วนจะถูกแทนที่ด้วยภาษาแปล ในขณะที่การแปลเพียงบางส่วน คือ การแปลที่บางส่วนหรือหลายส่วนของเนื้อหาในภาษาต้นฉบับที่ไม่สามารถแปลได้ เนื้อหาเพียงได้แต่ถูกถ่ายทอด สรุปรียบเรียงไปเป็นข้อความในฉบับภาษาแปล สุพรรณิ ปิ่นมณี (2549, หน้า 18) ได้ยกตัวอย่างไว้ เช่น การแปลวรรณกรรมอาจมีเนื้อหาบางส่วนหรือหลายส่วนที่ไม่ผ่านกระบวนการแปลเลยอาจเนื่องจากปัจจัยบริบทแวดล้อมที่เป็นองค์ประกอบอยู่ในวรรณกรรมที่ไม่สามารถแปลได้ (Untranslatable) เช่น ความหมายที่บอกเป็นนัย ความหมายที่แฝงตัวซ่อนเร้น ความลึกซึ้ง ความสุนทริยภาพของเสียงที่ตัวละครเปล่งออกมาในภาษาต้นฉบับ การใช้ภาษาที่กินใจ ที่ผู้อ่านสามารถสัมผัสได้ด้วยใจ ไม่ใช่เกิดจากภาษาต้นฉบับที่ได้พรรณนาขึ้น ฯลฯ บางครั้ง ผู้แปลตั้งใจไม่แปลภาษาต้นฉบับเป็นภาษาแปลทั้งหมดแต่ผู้แปลใช้ภาษาแปลในวัฒนธรรมภาษาต้นฉบับเพื่อถ่ายทอดลักษณะต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับออกมาเป็นภาษาแปลให้ผู้อ่านในภาษาแปลได้เห็นและสัมผัสวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับอย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุป กระบวนการแปล ผู้แปลต้องทำความเข้าใจความหมายของภาษาต้นฉบับ และถ่ายทอดความหมายของภาษาต้นฉบับมาสู่ภาษาฉบับแปลให้ถูกต้อง หรือใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับมากที่สุด อาจจะรักษาความหมายของภาษาต้นฉบับได้บางส่วนหรือถ่ายทอดความหมายของภาษาต้นฉบับมาสู่ภาษาฉบับแปลได้ทั้งหมด

ประเภทของการแปล

ดวงตา สุพล (2541, หน้า 12 – 15) แบ่งประเภทการแปลคล้ายคลึงกับของ ลาร์สัน (Larson, 1984, p. 15) และ สุพรรณิ ปิ่นมณี (2549, หน้า 10 – 11) ออกเป็น 2 ชนิด คือ

การแปลแบบรักษารูปแบบ (Form – based translation) หรือ การแปลแบบตรงตัว (Literal Translation) ซึ่งเป็นการแปลโดยการรักษาคำและรูปแบบเดิมของภาษาต้นฉบับทุกประการ โดย ดวงตา สุพล (2541, หน้า 12) ได้อธิบายการแปลแบบตรงตัว (Literal Translation) ไว้ว่า เป็นการแปลโดยพยายามรักษาความหมายท่วงทำนอง รูปแบบ และ โครงสร้างของต้นฉบับไว้ให้มากที่สุดโดยเน้นถึงองค์ประกอบของภาษาที่ต้องมีความถูกต้อง ครบถ้วน และความแม่นยำ แน่นนอน (Accuracy) ของภาษาต้นฉบับเป็นสำคัญ ภาษาฉบับแปลนั้นไม่นิยมการตัดทอน แต่งเติมคำ หรือ ข้อความใด ๆ ทั้งสิ้น ยังคงมีการแปลแบบรักษารูปแบบอีกชนิดหนึ่งคือ การแปลโดยพยัญชนะ หรือ การแปลแบบคำต่อคำ (Word-for-Word Translation) ซึ่งเป็นการแปลที่รักษาโครงสร้าง และความหมายระหว่างภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลอย่างเคร่งครัด ทำให้ยากแก่การเข้าใจเนื้อความของภาษาฉบับแปล ปัจจุบันวิธีนี้ไม่เป็นที่นิยม การแปลลักษณะนี้เป็นการแปล พระคัมภีร์ไบเบิลในระยะแรก นิวมาร์ค (Newmark, 1988, pp. 45 – 46) ได้เสนอแนวคิด การแปล โดยการเน้นการรักษาภาษาต้นฉบับอีก 2 แบบคือ การแปลแบบซื่อตรง (Faithful Translation) คือ

การถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับไปสู่ภาษาแปลให้ตรงกันเท่าที่ โครงสร้างของภาษาแปล จะรักษาให้เหมือน โครงสร้างภาษาต้นฉบับได้มากที่สุดซึ่งจะสอดคล้องต่อวัตถุประสงค์และความคิด ของผู้เขียนในภาษาต้นฉบับมากที่สุด การแปลเชิงอรรถศาสตร์ (Semantic Translation) เป็น การแปลแบบเดียวกับ Faithful Translation คือ การแปลเน้น ความหมายของต้นฉบับเป็นหลัก ส่วนมากจะถ่ายทอดภาษาต้นฉบับเป็นภาษาฉบับแปลแบบ คำต่อคำ วลีต่อวลี เพื่อคงความหมาย ตามต้นฉบับแต่ต่างกันที่การแปลจะมีความยืดหยุ่นมากกว่า นอกเหนือจากความหมายในภาษา ต้นฉบับต้องตรงกันกับความหมายในภาษาฉบับแปลแล้ว การแปลยังต้องใส่ความเป็นศิลปะ และสุนทรียภาพทางภาษาเข้าไปให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

การแปลโดยอรรถ (Non-literal Translation) หรือเรียกว่าการแปลเอาความ (Free Translation) คือ การแปลที่ไม่ได้เคร่งครัดในการรักษาโครงสร้าง ความหมาย ท่วงทำนอง หรือ รูปแบบ ของ ต้นฉบับ ภาษาแปลสามารถโยกย้าย ขยายความ ตัดทอนหรือเปลี่ยนแปลงรูปคำหรือ ข้อความทางด้านไวยากรณ์ได้ การแปลโดยอรรถนี้รวมไปถึงการถอดใจความในภาษาเดียวกัน (Paraphrase) การแปลแบบนี้มักใช้กับวรรณกรรมที่ไม่จำเป็นต้องรักษาความถูกต้องแน่นอนของ ต้นฉบับนัก แต่เน้นความเข้าใจของผู้อ่านในภาษาฉบับแปลเป็นหลัก เช่น การแปลนวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน เป็นต้น ซึ่งความหมายของการแปลเอาความนี้คล้ายคลึงกับนิยามการแปลของลาร์สัน (Larson, 1984, p. 15) ที่เป็นการแปลแบบรักษาความหมาย (Meaning-Based Translation) ลาร์สัน เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า Idiomatic Translation ซึ่งเป็นการถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับไปสู่ ภาษาแปลให้เป็นธรรมชาติมากที่สุดโดยการพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 3 ประการ คือ ความเป็น ธรรมชาติของภาษาแปล (Natural Forms Of Receptor Language) โครงสร้างทางไวยากรณ์ของ ภาษาแปล (Grammatical Constructions) และ สุดท้ายคือการเลือกใช้คำในภาษาแปล (Choice of Lexical Items) ซึ่งการแปลประเภทนี้เนื้อความของภาษาฉบับแปลมีความหมายตรงตัวของภาษา ต้นฉบับน้อยมากหรือแทบจะไม่เหลือไว้ซึ่งความหมายของภาษาต้นฉบับอยู่แล้ว แต่ภาษาในงาน เขียนฉบับแปลนั้นจะเหมือนงานเขียนที่ตรงตามความหมายในภาษาของผู้อ่านเองมากกว่า การแปล โดยอรรถซึ่งเน้นความเข้าใจผู้อ่านนั้น นิวมาร์ค (Newmark, 1988, pp. 45 – 46) ยังได้เสนอแนว ความคิดการแปลอีกรูปแบบหนึ่งคือ การแปลเชิงการสื่อสาร (Communicative Translation) คือ การแปลที่ภาษาฉบับแปลให้ความหมายตรงกันตามบริบทในภาษาต้นฉบับโดยที่ทั้งเนื้อหา และ ภาษาต้องตรงกันเป็นที่ยอมรับและเข้าใจแก่ผู้อ่านในภาษาฉบับแปลโดยทั่วไป

กล่าวโดยสรุป ประเภทของการแปลสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การแปลเพื่อรักษาความหมายของต้นฉบับไว้ตามที่ผู้เขียนหรือผู้แต่งได้ประพันธ์วรรณกรรมนั้น ๆ ขึ้น เน้นที่เนื้อหา ความคิดของผู้แต่งเป็นหลัก และการแปลเพื่อการถ่ายทอดภาษาต้นฉบับมาสู่ภาษา

ของผู้อ่าน เน้นให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงเนื้อหา ความหมายในภาษาหรือรูปแบบทางภาษาของผู้ประพันธ์แม้ว่าลีลา หรือ รูปแบบของภาษาเมื่อแปลออกมาแล้วอาจไม่ตรงตามภาษาเดิมของต้นฉบับทั้งหมดก็ตาม ดังนั้น ผู้แปลงานประพันธ์ในวรรณกรรมต่าง ๆ จึงต้องใช้กลวิธีการแปลที่เหมาะสมในแต่ละผลงานซึ่งได้นักภาษาศาสตร์และนักแปลหลายท่านได้เสนอกลวิธีในการแปลที่มีลักษณะเฉพาะเป็นขั้นตอนในรายละเอียดคลี่กลงไปในระดับ โครงสร้างของคำและประโยค เพื่อให้ผู้แปลได้เลือกใช้กลวิธีที่เหมาะสม

กลวิธีการแปล

สัญญาวิ สายบัว (2550, หน้า 64 - 71) ได้เสนอกลวิธีการแปลในการปรับแต่งรูปภาษาหรือการปรับบทแปลเอาไว้ออกเป็น 2 ระดับ คือการปรับบทแปลระดับคำ หมายถึง การปรับคำสำนวน หรือโวหารจากภาษาต้นฉบับมาสู่ภาษาฉบับแปล และการปรับบทแปลระดับโครงสร้างของภาษา คือ เสียง โครงสร้างของคำ โครงสร้างของประโยค และโครงสร้างของการเรียงลำดับกลุ่มประโยคเข้าเป็นหน่วยภาษาที่ใหญ่ขึ้น เช่น ย่อหน้าหรือบทความเป็นต้น ทั้งนี้ สัญญาวิ สายบัว ได้เสนอกลวิธีการปรับระดับคำออกเป็น 5 ประการ ได้แก่

1. การเติมคำอธิบาย

การเติมคำอธิบายสามารถเติมคำบรรยายลงไปในตัวบท ซึ่งคำอธิบายนั้นควรเติมให้กะทัดรัดและไม่ขัดจังหวะการดำเนินเนื้อเรื่อง ซึ่งอาจทำให้กระบวนการความคิดของผู้อ่านสะดุดลง ขาดความต่อเนื่องและในที่สุดทำให้งานแปลเสียดสีชาติและบรรยากาสาไป การเติมคำอธิบายสามารถทำได้ 2 วิธี คือ การเติมลักษณะของคำนามข้างหน้า ซึ่งใช้ในกรณีที่คำคำนั้นไม่มีคำที่เทียบเคียงกันในภาษาฉบับแปล และผู้แปลตัดสินใจนำคำในภาษาต้นฉบับมาใช้ในภาษาฉบับแปลเป็นการแปลแบบทับศัพท์เนื่องจากต้นฉบับเป็นคำศัพท์เฉพาะ (ประเทือง ทินรัตน์, 2543, หน้า 16 - 17) เบเกอร์ (Baker, 1992, pp. 26 - 42) เรียกการแปลแบบนี้ว่า Translation by Using a Loan Word or Loan Word Plus Explanation หรือเป็นการยืมคำศัพท์มาใช้โดยขยายความเพิ่มเติมนั่นเองโดยลักษณะของคำนามที่เติมลงไปช่วยให้ความหมายในภาษาแปลชัดเจนขึ้น อาจเป็นคำจำกัดกลุ่ม (Superordinate) ที่มีความหมายกว้างขึ้นเป็นที่รู้จักกันทั่วไป (General Word) (Baker, 1992, pp. 26 - 42) เช่น

ภาษาต้นฉบับ American football

แปลได้ว่า การแข่งขันอเมริกันฟุตบอล

ภาษาต้นฉบับ Conifer

แปลได้ว่า ต้นสนคอนิเฟอร์ (สัญญาวิ สายบัว, 2550, หน้า 65)

คำว่า *การแข่งขัน* และ *ต้นสน* คือคำจากกลุ่มที่เป็นคำนามโดยผู้แปลเติมเข้าไปใช้เพื่อให้ได้ความหมายของคำว่า อเมริกันฟุตบอล และ คอนิฟอร์ชัดเจนมากขึ้น

การเติมข้อความสั้น ๆ คือ เติมเพื่ออธิบายคำหรือสำนวนในภาษาแปลที่ไม่พบในภาษาต้นฉบับเพื่อให้ความหมายที่คำนั้นอ้างอิงไปถึงตรงกับต้นฉบับ หรือเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้กระจ่างขึ้น แต่คำอธิบายที่แทรกนั้นไม่ควรยาวเกินไปจนทำให้เสียบรรยากาศและรสชาติของภาษาต้นฉบับไป และการเติมคำอธิบายนั้นควรจะทำเมื่อแน่ใจว่าจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น ตัวอย่างเช่น

ภาษาต้นฉบับ It is not often that one so young has such a giant intellect. Take, for example, Petey Burch, my roommate at the University of Minnesota (สัญญาวิ สายบัว, 2550, หน้า 65)

แปลได้ว่า ไม่ใช่ของที่จะหาได้ง่าย ๆ ที่คนมีอายุเพียงเท่านั้นจะมีแรงซึ่งสติปัญญาอันมหาศาลอย่างที่ผมมี ตัวอย่างที่ดีเยี่ยมเพื่อนร่วมห้องที่หอพักของผมเป็นตัวอย่างก็ว่าได้

ผู้แปลเพิ่มข้อความว่า ที่หอพัก เข้าไป เพื่อขยายให้ผู้อ่านเข้าใจถึงบทบาท สถานะ และที่อยู่ของเป็ตีย์ว่าเป็นเพื่อนร่วมห้องซึ่งเป็นห้องที่หอพักในมหาวิทยาลัยเดียวกัน

2. การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ

การแปลโดยการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ ผู้แปลสามารถทำได้โดยการใช้วลีหรือประโยค ที่บอกลักษณะของสิ่งของบางอย่างหรือกิจกรรมบางสิ่งที่ไม่สามารถหาคำศัพท์ที่เทียบเคียงความหมายได้ ตัวอย่างเช่น

ภาษาต้นฉบับ He disappeared into igloo.

แปลได้ว่า เขาหายเข้าไปใน กระท่อมที่สร้างด้วยน้ำแข็ง หลังจากนั้น (สัญญาวิ สายบัว, 2550, หน้า 67)

คำว่า *igloo* ซึ่งเป็นกระท่อมน้ำแข็งนั้น ไม่มีลักษณะทางธรรมชาติที่ปรากฏในบริบทท้องถิ่นประเทศไทย ซึ่งผู้แปลเมื่อแปลออกมา จึงต้องหาวลีหรือประโยคมาขยายความให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้น

3. การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า

ในกรณีที่คำในภาษาต้นฉบับมีความหมายอ้างอิงถึงสิ่งหรือกิจกรรมซึ่งไม่มีในบริบทของภาษาฉบับแปล อีกทั้งสิ่งของหรือกิจกรรมนั้น ๆ มิได้เป็นที่รู้จักในสังคมของผู้อ่านงานแปล การหาคำที่มีความหมายอ้างอิงถึงสิ่งของหรือกิจกรรมในระดับที่กว้างขึ้นสามารถช่วยแก้ปัญหาในการแปลได้โดยใช้คำซึ่งสามารถครอบคลุมถึงคำที่เป็นปัญหา ตัวอย่างเช่น

ภาษาต้นฉบับ The snow had stopped and the morning was bright and the sun was shining. Long icicles, hanging from the eaves, glittered in the sun. (สัญญาวิ สายบัว, 2550, หน้า 68)

แปลได้ว่า หิมะหยุดตกแล้ว อากาศตอนเช้าสว่างแจ่มใส น้ำแข็ง ห้อยย้อยลงมาเป็นสาย ๆ ซาบคาบ้าน เป็นแสงประกายแวววาว เมื่อต้องแสงตะวัน

คำว่า *icicles* โดยปกติหมายถึง แท่งน้ำแข็งแหลมที่ย้อยลงมา ซึ่งในบริบทภาษาแปลที่เป็นภาษาไทย ผู้แปลได้เลือกใช้คำว่า น้ำแข็ง ซึ่งบ่งบอกความหมายกว้าง ๆ ของ *icicles* เพื่อให้ผู้อ่านยังคงได้รับรู้ถึงความหมายของคำในภาษาต้นฉบับได้

4. การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่าง ๆ

บางครั้งภาษาอังกฤษแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มความคิดที่เป็นประโยคหรือวลีที่โครงสร้างของประโยคไม่มีใช้ในภาษาไทย ดังนั้น การแปลจึงต้องใช้คำหรือสำนวนที่บอกความสัมพันธ์เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้ชัดเจนขึ้น ตัวอย่างเช่น

ภาษาต้นฉบับ A beauty of all time, Liz Taylor, denied having flown to Bermuda to meet her ex-husband.

แปลได้ว่า ลิซ เทย์เลอร์ ผู้ได้ชื่อว่า แมงามตลอดกาล ปฏิเสธว่า ที่กล่าวว่ หล่อนบินไปพบกับอดีตสามีที่เบอร์มิวดา (สัญญาวิ สายบัว, 2550, หน้า 68)

คำว่า ผู้ได้ชื่อว่า และ ที่กล่าวว่ นั้นไม่พบอยู่ในภาษาต้นฉบับ แต่ผู้แปลได้ใส่คำเพื่อเชื่อมกลุ่มคำ และวลีระหว่าง ลิซ เทย์เลอร์ และแมงามตลอดกาล รวมถึงคำว่า ปฏิเสธ และ หล่อนบินไปพบกับอดีตสามีที่เบอร์มิวดา ให้มีความสัมพันธ์กันมากขึ้น และให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงความหมายชัดเจนของภาษาต้นฉบับ

5. การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป

คำ หรือสำนวนที่ไม่มีความหมายอ้างอิงในภาษาฉบับแปล และไม่ใช่ว่าความหมายที่สำคัญของต้นฉบับจะถูกทิ้งไปไม่ปรากฏในฉบับแปล แม้จะทำให้ความหมายขาดไปบ้าง แต่จะไม่ทำให้บรรยากาศ รสชาติ รวมถึงสาระสำคัญของต้นฉบับเสียไป ตัวอย่างเช่น

ภาษาต้นฉบับ Answering, John said that.... แปลได้ว่า จอห์น ตอบว่า (สัญญาวิ สายบัว, 2550, หน้า 70)

ผู้แปลเลือกไม่แปลคำว่า *said* ซึ่งทำให้ความหมายเ็นเชื่อเนื่องจากแปลเพียง จอห์น ตอบว่า นั้นได้ใจความครบถ้วนแล้ว

นอกจากนั้นแล้ว สัญญาวิ สายบัว (2550, หน้า 71 - 78) ได้เสนอกลวิธีการแปลในการปรับโครงสร้างระดับประโยคให้เหมาะสม ดังนี้

1. การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในวลี หรือประโยค

คือ การแปลที่ปรับการเรียงคำ วลี หรือประโยค โดยหมายรวมถึงระเบียบวิธีการเสนอความคิดว่าความคิดใดควรมาก่อนมาหลัง ตัวอย่างเช่น

ภาษาต้นฉบับ The lush tropical climate.

แปลว่า ภูมิอากาศเขตร้อนที่ชื้นฉ่ำ (สัญญาวิ สายบัว, 2550, หน้า 72)

การแปลแบบนี้ต้องจัดเรียงลำดับคำใหม่ แปลจากหลังมาหน้า ทำให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์ชัดเจนมากกว่าแปลตรงตัวทีละคำมาเรียงต่อกัน ดังนั้น ผู้แปลจึงต้องปรับระเบียบวิธีการเรียงคำในประโยคให้เหมาะสมด้วย

2. การเปลี่ยนจากวลีเป็นประโยค หรือประโยคเป็นวลี

ใช้เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง วลีกับวลีหรือวลีกับประโยค เช่น

ภาษาต้นฉบับ On his arrival, James found out that the gang did not wait for him.

(สัญญาวิ สายบัว, 2550, หน้า 73)

แปลได้ว่า พอมาถึง เจมส์ก็พบว่าพรรคพวกไม่ได้คอยเขาหรอก

การแปลนี้สังเกตได้ว่า บุพบทวลีในภาษาอังกฤษ คือ คำว่า *On his arrival* ได้ถูกถ่ายทอดเป็นอนุประโยคในภาษาไทยว่า พอมาถึง เพื่อเชื่อมกับประโยคที่ว่า เจมส์ก็พบว่าพรรคพวกไม่ได้คอยเขาหรอก

3. การปรับการใช้ปฏิเสธ

ผู้แปลอาจปรับบทการแปลเพราะความหมายของกริยาที่บังคับไว้ ปรับเพื่อให้ตรงตามลักษณะของภาษาไทย หรือเปลี่ยนรูปปฏิเสธจากคำนามที่เป็นกรรมมาเป็นกริยา เช่น

ภาษาต้นฉบับ We saw nobody in the room.

แปลได้ว่า เราไม่พบใครเลยในห้องนั้น เป็นการเปลี่ยนรูป

ปฏิเสธจากคำนามในภาษาต้นฉบับ คือ *nobody* ที่เป็นกรรมมาเป็นภาษาฉบับแปลที่เป็นคำกริยา คือ ไม่พบ เป็นต้น (สัญญาวิ สายบัว, 2550, หน้า 73)

4. การปรับรูปवाक

คือการเปลี่ยนรูปแบบประโยคจากกรตุवाकเป็นกรรมवाक หรือการเปลี่ยนรูปประโยคจากกรรมवाकเป็นกรตุवाक ในส่วนของการแปลกรรมवाकนั้น เสรี สมชอบ (2542, หน้า 53) เสนอว่า ประโยคกรรมवाक (Passive Voice) มีความหมายในทางลบหรือไม่พึงพอใจ (Unpleasant Sense) จึงต้องเปลี่ยนแปลงให้เป็นประโยคที่ใช้ภาษาที่เหมาะสม เช่น

Tom and Harry should be invited too. แปลว่า ควรเชิญทอมและแฮร์รี่มาด้วย ไม่ควรแปลว่า ทอมและแฮร์รี่ควรถูกเชิญมาด้วย ซึ่งเป็นความหมายในเชิงลบ เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข

(2544, หน้า 33) ได้อธิบายการสื่อความหมายของประโยคกรรมวาทกไว้ว่า ถ้ากริยาในประโยคก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อผู้ถูกกระทำในประโยค สามารถสื่อได้ว่าประโยคนั้นเป็นประโยคที่มีความหมายในทางที่ดี แต่หากกริยาในประโยคส่งผลกระทบในทางที่ไม่ดีต่อผู้ถูกกระทำในประโยค จะถือได้ว่าประโยคนั้นเป็นประโยคที่สื่อในทางความหมายในทางไม่ดี แต่ถ้ากริยาในประโยคไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกใด ๆ กับผู้ถูกกระทำ อาจกล่าวได้ว่าประโยคนั้นมีความหมายเป็นกลาง ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ด้านความหมายควรดูองค์ประกอบของบริบทที่มาประกอบรวมกันในด้านลบ ทั้งทางด้านความสัมพันธ์ของผู้พูด ผู้ฟัง หรือ สถานการณ์ของเนื้อเรื่องที่ประกอบกันขึ้น แต่ถ้าหากการแปลข้อความในรูปแบบกรรมวาทกไม่มีบริบทอื่น ๆ ในภาษาดั้งเดิมเข้ามาเกี่ยวข้อง มีเพียงข้อความที่แสดงโครงสร้างของกรรมวาทกในภาษาอังกฤษเท่านั้น ผู้แปลจึงควรเลือกใช้คำในการสื่อความหมายที่เหมาะสมกับลักษณะข้อความในประโยค หรือเหมาะสมตามบริบทภาษาฉบับแปลให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความไพเราะ สุนทรีย์ของภาษาแปล

5. การเพิ่มและละคำในประโยค

การเพิ่มและละคำในประโยคในกรณีนี้เป็นการปรับที่มีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางโครงสร้างทางภาษา เช่น การแปลรูปประโยคภาษาไทยซึ่งอาจจะประธานไว้ได้ให้เป็นประโยคภาษาอังกฤษ การแปลอาจต้องเติมประธานเข้าไปด้วย เช่น

ภาษาดั้งเดิม With her magic stick, the kind angel turned the big tree into a rambling castle and the birds a fleet of servants.

แปลได้ว่า นางฟ้าใจดีองค์นั้นใช้ไม้กายสิทธิ์บันดาลต้นไม้ให้กลายเป็นปราสาทหลังมหิมาและ**บันดาล**พวกนกให้กลายเป็นบริวารอีกจำนวนหนึ่ง (สัญญาวิ สายบัว, 2550, หน้า 75)

ผู้แปลเพิ่มคำว่า **บันดาล** และ **กลาย** เชื่อมเข้ามาในประโยคแปล ซึ่งในภาษาดั้งเดิมได้ละเอาไว้ เนื่องจากใช้ประธานตัวเดียวกัน

เบเกอร์ (Baker, 1992, pp. 26 – 42) ได้เสนอแนวการแปลโดยการตัดละคำ (Translation by Omission) คือ ความหมาย และรูปแบบของสำนวนในภาษาดั้งเดิมยากแก่การแปลหรือไม่สามารถหาถ้อยคำหรือสำนวนภาษาฉบับแปลที่มีความหมายเหมือนกับสำนวนในภาษาดั้งเดิมได้ และหากไม่ใช่ความหมายที่สำคัญของต้นฉบับ รวมไปถึงข้อความนั้นอาจซ้ำกันก็ควรตัดข้อความนั้นทิ้งไป ซึ่งแม้ว่าจะตัดข้อความหรือคำออกไปแล้วก็ไม่ทำให้เสียบรรยากาศ รสชาติ สุนทรียภาพของภาษาแปล การละคำออกไปยกตัวอย่างจากประโยคต้นฉบับ เช่น

The baby harp seal is so appealing that pictures of its face have been used to launch an international outcry against the slaughter of seals. (สุดา มงคลสิทธิ์, 2545, หน้า 29)

แปลได้ว่า ภาพใบหน้าของลูกแมวน่าดึงดูดความสนใจมากเสียจนถูกใช้เป็นการต่อต้านการฆ่าแมว

คำว่า *an international outcry* คือ การคัดค้านอย่างรุนแรงของนานาชาติเป็นคำที่ยากในการแปลและให้สอดคล้องกับภาษาปลายทาง รวมถึง คำว่า *outcry* หมายถึง การคัดค้านรุนแรงนั้น หากนำมาแปล ข้อความแปลจะซ้ำกับคำว่า *against* ซึ่งแปลได้ว่า ต่อต้าน เป็นความหมายในบริบทเดียวกันกับ *outcry* จึงสามารถจะไม่แปลคำว่า *an international outcry* ได้โดยที่ผู้อ่านยังสามารถเข้าใจเนื้อหา ความหมายของเนื้อเรื่องได้เช่นกัน

เบเกอร์ (Baker, 1992, pp. 26 – 42) ได้เสนอกลวิธีการแปลหรือการถ่ายทอดความหมายเพื่อให้ภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลมีความหมายเท่าเทียมกันนอกเหนือจากกลวิธีการแปลของสัญญาวิ สายบัว (2550) 5 กลวิธี สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การแปลโดยใช้ถ้อยคำหรือสำนวนที่แสดงความรู้สึกแบบเป็นกลาง ๆ คือ เลือกใช้คำทั่วไปที่สุภาพโดยมีความหมายใกล้เคียงภาษาต้นฉบับ (Translation by a More Neutral/Less Expressive Word) คำที่ใช้ในภาษาแปลนั้นจะมีความเท่าเทียม (Equivalent) กับภาษาต้นฉบับมากที่สุด โดยเฉพาะการสื่อความหมายด้านการแสดงความรู้สึก (Expressive)

ตัวอย่างประโยค เช่น but immediately twenty images in that cubicle break into **horrible** grins. (ปริยา อุนรัตน์, 2541, หน้า 84)

แปลได้ว่า แต่ทันใดนั้นภาพทั้ง 20 ภาพในห้องเล็ก ๆ นั้น ก็กลับเป็นรอยยิ้มที่ น่าเกลียด ทันที

โดยปกติแล้วคำว่า *horrible* แปลได้ว่า น่าเกลียดน่ากลัว น่าสยดสยอง น่าหวาดเสียว น่าขนลุกขนพอง การเลือกใช้คำ น่าเกลียด ในการแปล บ่งชี้คำใช้ความหมายกลาง ๆ ไม่ใส่น้ำหนักให้เกิดความหมายในเชิงลบมากเกินไป

2. การแปลโดยการแทนที่ทางวัฒนธรรม (Translation by Cultural Substitution) ในแต่ละสังคม มีความเชื่อ กรอบทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ภาษาต้นฉบับที่ใช้สื่อความหมายหลายครั้งจึงมีสำนวน คำพูด ในการสื่อสารที่แตกต่างกันไปตามบริบทของสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ ในการแปลต้องมีความรู้เกี่ยวกับสำนวนภาษาในการสื่อสารของวัฒนธรรมในบริบทของต้นฉบับ จึงจะสามารถแปลได้มีความเท่าเทียมกับภาษาต้นฉบับ

ตัวอย่างประโยค เช่น “Who’s going **to foot** the bill for the party?” (ปริยา อุนรัตน์, 2541, หน้า 12)

แปลได้ว่า ใครจะเป็นผู้ จ่ายเงิน สำหรับงานเลี้ยง

โดยปกติแล้วคำว่า *foot* เป็นคำนามแปลได้ว่า เท้า เมื่อถูกใช้เป็นจำนวน *to foot* กลายเป็นคำกริยา ซึ่งแปลได้ว่า จ่าย ซึ่งผู้แปลต้องแปลให้เข้ากับบริบท

3. การแปลโดยการถอดความแบบด้วยการใช้คำที่มีความสัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ (Translation by Paraphrase Using a Related Word) การแปลชนิดนี้ใช้เมื่อความหมายของคำในภาษาต้นฉบับไม่แตกต่างจากภาษาฉบับแปล แม้รูปแบบการใช้คำอาจมีลักษณะแตกต่างกันก็สามารถนำมาใช้ในการแปลให้ได้ความหมายที่เท่าเทียมกันได้ ซึ่งสามารถใช้คำที่สัมพันธ์กัน เช่น คำพ้องความหมาย (Synonyms) คำตรงข้าม (Antonyms) คำปฏิเสธ (Negated Antonyms) และ การเปลี่ยนโครงสร้างของคำ (Reciprocal Lexical Items) (สุพรรณิ ปินมณี, 2549, หน้า 286)

ตัวอย่างประโยค เช่น The bike trip that we planned failed. (เสรี สมชอบ, 2542, หน้า 30)

แปลได้ว่า การไปท่องเที่ยวโดยใช้จักรยานที่พวกเราวางแผนไว้ประสบความสำเร็จ
การแปลแบบนี้ภาษาที่แปลได้จากการถอดความให้มีความหมายคล้ายกับภาษาต้นฉบับ ซึ่งการแปลสามารถทำให้ภาษาแปลเกิดความเท่าเทียมกันของภาษาต้นฉบับได้ แม้จะมีรูปแบบการใช้คำในภาษาแปลแตกต่างจากภาษาต้นฉบับก็ตาม

4. การแปลโดยการถอดความแบบใช้ถ้อยคำ หรือสำนวนที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาต้นฉบับ (Translation by Paraphrase Using a Unrelated Words) ถ้าความหมายของคำในภาษาฉบับแปลไม่ตรงตามความหมายในต้นฉบับ ผู้แปลสามารถใช้กลวิธีการถอดความนี้กับบางบริบทในภาษาต้นฉบับให้เป็นภาษาฉบับแปลโดยไม่ใช้คำที่เกี่ยวข้องกับภาษาต้นฉบับ หรืออาจใช้คำจากกลุ่ม (Superordinate) ที่มีในต้นฉบับก็ได้หากแต่ต้องขยายความเพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลได้เข้าใจความหมายชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำที่มีความหมายซับซ้อน

ตัวอย่างประโยค เช่น Because gymnasts exercise regularly, they have supple bodies (สุภา มงคลสิทธิ์, 2545, หน้า 29)

แปลได้ว่า เนื่องจากนักกายกรรมออกกำลังกายสม่ำเสมอจึงมีร่างกายที่ยืดหยุ่นกล้ามเนื้ออ่อนดั่งยาง

คำว่า *supple* โดยปกติแล้วแปลได้ว่า งอโค้งได้ง่าย ปรับตัวได้ง่าย หรือยอมตาม หรือนำมาใช้คู่กับ *bodies* ที่แปลว่าร่างกาย จึงทำให้เกิดคำใหม่ ที่ไม่มีคำแปลตรงตัวในภาษาปลายทาง ดังนั้นเมื่อผู้แปลถอดความจากภาษาต้นฉบับออกมาแล้วจึงต้องหาคำอธิบายความหมายเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้อ่านในภาษาแปลได้เข้าใจความหมายและบริบทของคำว่าคือสิ่งใดจึงสามารถแปล *supple bodies* ได้ว่า ร่างกายที่ยืดหยุ่นกล้ามเนื้ออ่อนดั่งยาง

5. การแปลโดยการยกตัวอย่างประกอบ (Translation by Illustration) การแปลชนิดนี้ใช้กรณีที่ภาษาฉบับแปลไม่สามารถหาคำที่เท่าเทียมมาสื่อความหมายของภาษาต้นฉบับได้เลย ส่วนมากเป็นคำที่แสดงถึงลักษณะของสิ่งของที่เป็นกายภาพมองเห็นได้ ผู้แปลสามารถแทรกภาพเป็นสื่อประกอบเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจความหมายของคำได้ชัดเจนมากขึ้น อย่างเช่น ในพจนานุกรมต่างๆจะแปลชื่อสัตว์หรืออุปกรณ์เครื่องใช้งานที่ไม่มีในประเทศไทยโดยใช้ภาพประกอบ

หน่วยแปล (Translation Unit)

ปานฉาย ฐานธรรม (2537, หน้า 25) ได้ให้ความหมายของหน่วยแปลไว้ คือ การแปลโครงสร้างประโยคที่เป็นส่วนประกอบของข้อความในภาษาใดภาษาหนึ่ง โดยปกติแล้วธรรมชาติของภาษาหนึ่ง ๆ นั้น เกิดจากหน่วยภาษาที่ประกอบกันเป็นหน่วยใหญ่ ดังนั้น ในขั้นตอนการแปลนั้น ชูจิตต์ เขียวสมบูรณ์ (2538, หน้า 41 - 42) ได้อธิบายไว้ ดังนี้ คือ ข้อความจะถูกแบ่งออกเป็นหน่วยย่อยในการแปล ซึ่งสามารถแบ่งเรื่องที่แปลออกเป็นตอนตามความหมาย หรือ ถ้าโครงสร้างประโยคซับซ้อน สามารถแบ่งประโยคออกเป็นส่วน ๆ ตามโครงสร้างไวยากรณ์ได้ซึ่งโดยปกติประโยคจะประกอบด้วยภาคประธานและภาคแสดงหาก ประโยคมีส่วนขยาย (Modifier) ให้แยกส่วนขยายกับประโยคก่อน หรือ แบ่งอนุประโยคที่ประกอบด้วยคำนำหน้าอนุประโยคและประโยค ส่วนวลีสามารถแบ่งเป็นนามวลี ซึ่งประกอบด้วยนาม (Head) และส่วนขยาย การแปลจะต้องหานามในประโยคให้พบ แปลหน้านามก่อนแล้วจึงแปลคำข้างหลังนาม แบ่งเป็นคำกริยาลี ซึ่งประกอบด้วยกริยาและส่วนขยาย บุพบทวลีประกอบด้วยบุพบทและนาม หรือ Verbal ที่ประกอบด้วย บุพบทและส่วนขยาย

การแบ่งหน่วยแปล (Translation Units) มีหลักการคือ คำศัพท์แบ่งเป็น content word คือ คำที่ให้ความหมาย ได้แก่ นามและสรรพนาม กริยา คุณศัพท์ และกริยาวิเศษณ์ และ structural word คือ คำที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ ได้แก่ กลุ่มคำบ่งชี้ กริยาช่วย บุพบท สันธาน ในการแปลหากมีกลุ่มคำ ที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์แสดงได้ว่ามีกลุ่มหน่วยแปลโดยอาจมีเครื่องหมายวรรคตอนเป็นตัวช่วยแบ่งกลุ่มคำ

ดังนั้นในการแบ่งหน่วยแปลสามารถแบ่งได้ตามโครงสร้างไวยากรณ์ของประโยคโดยแบ่งออกเป็นภาคประธานและภาคแสดง ผู้แปลสามารถสังเกตกลุ่มหน่วยแปลได้จากคำศัพท์ที่เป็นคำที่ให้ความหมาย และ คำที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์

บทภาพยนตร์และการแปลบทภาพยนตร์

ภาพยนตร์และบทภาพยนตร์

ภาพยนตร์เป็นศาสตร์และศิลป์ของการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านการบันทึกภาพด้วยฟิล์ม แล้วนำออกฉายในลักษณะที่แสดงให้เห็นภาพเคลื่อนไหวได้ ภาษาอังกฤษมีการใช้คำเรียกลักษณะภาพที่เคลื่อนไหวนี้หลายคำ เช่น motion picture, cinema, cinematograph, cine, film และ movie เป็นต้น เรื่องราวที่ถูกเขียนขึ้นเพื่อใช้ในการแสดงตามหรือปฏิบัติตามในการสร้างภาพยนตร์ โดยบอกเล่าว่าใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร โดยใช้ภาพเป็นตัวสื่อความหมายนั้นเรียกว่า บทภาพยนตร์ การเขียนบทภาพยนตร์เป็นการมองล่วงหน้าว่าภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ จะมีลักษณะออกมาอย่างไร โดยต้องมีการอธิบายโครงสร้าง รายละเอียด เรื่องราวของเนื้อเรื่องให้เกิดความชัดเจนแล้วจึงนำเหตุการณ์มาแบ่งออกเป็นแต่ละฉาก ลงรายละเอียดปลีกย่อย ใส่สถานการณ์ ช่วงเวลา สถานที่ ตัวละคร บทสนทนา ในบางครั้งอาจกำหนดมุมกล้อง (Camera Angle) หรือ ขนาดภาพ (Type of Shot) ให้ชัดเจน ทั้งภาพที่เป็นการแสดง และภาพของคำบรรยาย (Subtitle) บทภาพยนตร์จึงเขียนเพื่อเป็นการเตรียมงานผลิต (Pre-production) และฝึกซ้อมนักแสดงโดยเฉพาะ (บทภาพยนตร์, 2553 ; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2544)

ภาพยนตร์แฟนตาซี

รัชตวิ จิตดี (แฟนตาซีไทย...ใครว่าไร้มนต์ลึง, 2548) ได้กล่าวถึง นิยายแฟนตาซี ในสังคมไทยไว้ว่า นักอ่านชาวไทยมีความคลั่งใคล้ในการอ่าน วรรณกรรมแฟนตาซี ซึ่งหนังสือแนวแฟนตาซีของไทยในปัจจุบันได้รับความนิยมเป็นอันดับต้นจากวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ โดยรัชตวิ กล่าวถึงความหมายของแฟนตาซีว่าแฟนตาซีเป็นส่วนหนึ่งของจินตนิยาย (Speculative Fiction - SF) เนื่องจากจินตนิยายประกอบด้วยนิยายสองประเภทหลัก ๆ ได้แก่ นิยายแฟนตาซี และ นิยายวิทยาศาสตร์

นิยายแฟนตาซี (Fantasy Fiction) เป็นจินตนิยายประเภทหนึ่ง อยู่ในโลกแห่งจินตนาการ ที่นำผู้ชมภาพยนตร์เข้าสู่ความฝันและการออกจากโลกแห่งความเป็นจริงปัจจุบัน โดยมักจะมีรูปแบบเนื้อเรื่องในลักษณะของการใช้ดาบและเวทย์มนตร์ มีอารยธรรมความเจริญต่าง ๆ ที่ปรากฏในเนื้อเรื่องโดยสามารถแบ่งได้อยู่ในยุคกลางหรือยุคโบราณมีเรื่องของอำนาจเหนือธรรมชาติ หรือเทพเจ้าเข้ามาเกี่ยวข้อง มีผู้วิเศษ (Sorcerer) ที่มีพลังอำนาจเป็นของตนเองโดยสามารถบันดาลพลังเวทย์มนตร์ หรือสิ่งเหนือธรรมชาติได้ด้วยพลังที่ตนมี สามารถใช้การตั้งสมาธิจิต (Will) มีพ่อมด (Wizard) ซึ่งอำนาจเวทย์มนตร์เกิดจากคาถาที่จะต้องท่องหรือใช้อักขระศักดิ์สิทธิ์ (Runes) มีปีศาจ และสัตว์ประหลาดต่าง ๆ มังกร หรือแม่มะทั้งเขาวงกต และส่วนประกอบอื่น ๆ ตัวละครในเรื่องจะถูกแบ่งออกเป็นฝ่ายธรรมะและฝ่ายอธรรม

แฟนตาซีหลาย ๆ เรื่องแม้จะมีเครื่องจักรกล หรือวิทยาศาสตร์เข้ามาประกอบอยู่ด้วย แต่ด้วยโครงสร้างของฉากและเนื้อเรื่องทำให้สามารถทราบได้ทันทีว่าเป็นแฟนตาซี ซึ่งเสน่ห์ของนิยายแฟนตาซี คือ ความหลากหลายของโครงเรื่อง และตัวละคร (นวนิยายแฟนตาซี, 2553; กฤษดา เกิดดี, 2543, หน้า 26 – 27)

การ์ด (Card, 1990) กล่าวถึงแฟนตาซีว่า นิยายแฟนตาซีที่สนุกและน่าติดตามเนื่องจากโลกของนวนิยายแฟนตาซีมีตัวละครทุกตัวหรือบางตัวสามารถจะมีอำนาจมหัศจรรย์ที่จำกัดได้ โดยการตั้งข้อจำกัดตามกฎของผู้สร้างนิยายแฟนตาซีนั่น ๆ ได้กำหนดขึ้น เช่น หากต้องการอำนาจใดเพิ่มขึ้นมา ตัวละครนั้นอาจจะต้องเสียบางอย่างไปเพื่อแลกกับสิ่งที่ได้เพิ่มขึ้น กล่าวคือทุกการกระทำที่เกิดขึ้นย่อมมีผลกระทบที่ตามมาเสมอ

นิยายวิทยาศาสตร์แฟนตาซี (Fantasy Science Fiction) ไม่นับเรื่องความถูกต้องข้อเท็จจริง หรือความเป็นไปได้ในหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ประกอบตัวเนื้อเรื่อง แต่จะเน้นในเรื่องความสนุกสนาน น่าติดตามด้วยการผสมผสานกลมกลืนเนื้อเรื่อง บุคลิก และความสัมพันธ์ของตัวละคร ภาพยนตร์เรื่องสตาร์วอร์ส นับว่าเป็นตัวอย่างที่ดีของนวนิยายแนววิทยาศาสตร์แฟนตาซี ด้วยว่าสตาร์วอร์ส แสดงถึงการผจญภัยในอวกาศที่มีการพัฒนาความเจริญทางวิทยาศาสตร์ถึงขั้นสูงสุด ด้วยการอาศัยฉากอวกาศและเทคโนโลยีเข้ามาประกอบในตัวเรื่อง แต่โครงเรื่องนั้นได้มีพ่อมด เจ้าชาย เจ้าหญิง ยีโร่ ตัวอมตะ รวมไปถึงตัวร้าย (คาร์ค ลอร์ด) เช่นเดียวกับนิยายแฟนตาซีอื่น ๆ (นิยายวิทยาศาสตร์, 2553 ; กฤษดา เกิดดี, 2543)

แฟนตาซีไทยที่เป็นหนังสือเล่มแรกที่สามารถสืบค้นหาหลักฐานได้ คือ พระราชนิพนธ์ แก่แก่สมัยกรุงสุโขทัยอย่าง *ไตรภูมิพระร่วง* เนื้อเรื่องได้กล่าวถึงภพภูมิต่าง ๆ รวมไปถึงการถือกำเนิดของโลก ส่วนในด้านวรรณกรรมชิ้นเอกของสุนทรภู่อย่าง *พระอภัยมณี* ถือได้ว่าเป็นกวีนิพนธ์ที่ยาวที่สุดในโลก ในวงการศึกษาวรรณคดีได้ตัดสินว่าเรื่องนี้เป็น “จินตนิยาย” ที่ทำให้สุนทรภู่อ้างอิงว่า *จินตกวี* ที่สำคัญ (รัชวดี จิตดี, 2548) จึงอาจกล่าวได้ว่าวรรณกรรมแนวแฟนตาซีนั้นได้อยู่คู่สังคมไทยมานานจนถึงปัจจุบัน โดยพบวรรณกรรมแนวแฟนตาซีในภาพยนตร์จากต่างประเทศที่นำเข้ามาฉายในไทยหลายเรื่องและติดอันดับภาพยนตร์ทำรายได้สูงสุดตลอดกาล (Thailand All Time Box Office) เช่น ภาพยนตร์เรื่อง *The Lord of the Rings: The Return of the King* ติดอันดับภาพยนตร์ทำรายได้ตลอดกาลในประเทศไทยอันดับที่ 3 ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1997 – 2004

หลักการแปลบทภาพยนตร์

สิทธิ พินิจกุล (2542, หน้า 98) ได้เสนอหลักการแปลบทภาพยนตร์ว่า บทภาพยนตร์ที่นำมาแปลนั้นจะต้องถูกถ่ายทอดเป็นบทเขียนก่อน นอกจากนี้กรณีที่ไม่มีบทเขียน ผู้แปลจะต้องดูและฟังจากฟิล์มด้วยตนเอง จุดประสงค์หลักของบทภาพยนตร์แปลมี 2 ประการ คือ

1. นำบทแปลไปพากย์ หรืออัดเสียงในฟิล์ม ผู้ฟังจะได้ยินเสียงนักแสดงพูดภาษาไทย
2. นำบทแปลไปเขียนคำบรรยายในฟิล์มดั้งเดิม ผู้ฟังจะได้ยินเสียงเดิมของนักแสดง และได้เห็นคำแปลพร้อมกัน

การแปลบทบรรยายได้ภาพยนตร์จะจำกัดด้วยเนื้อที่ในฟิล์มให้พอเหมาะกับกรอบภาพ และขนาดของตัวอักษรที่ใช้พิมพ์คำบรรยายซึ่งมีจำนวนตัวอักษรได้มากที่สุด 28 ตัวอักษรรวมทั้งสระและช่องเว้นวรรคเมื่อแปลเป็นบทบรรยายภาษาไทย (จิระนันท์ พิตรปรีชา, 2546, หน้า 108 ; หอมหวล ชื่นจิตร, 2527, หน้า 163) ข้อจำกัดอีกด้าน คือ ผู้ชมภาพยนตร์ สามารถจับผิดคำแปลได้จากการเปรียบเทียบคำพูดของนักแสดงในฉากกับคำแปล (สิทธิ พินิจกุล, 2542, หน้า 99)

บทภาพยนตร์เป็นงานเขียนที่มีจุดประสงค์เพื่อนำไปแสดงที่ประกอบด้วยคำสนทนาเป็นส่วนใหญ่ แต่ผู้แสดงภาพยนตร์มีจำนวนหลากหลายกว่า ซึ่งแต่ละคนจะใช้คำพูดที่แตกต่างกันตามอุปนิสัยใจคอของลักษณะตัวละครในเรื่องนั้น ๆ รวมไปถึงการพูดจาที่รวดเร็ว ช้า หรือ พูดเน้นย้ำ และการแสดงภาพยนตร์จะมีความเคลื่อนไหวที่เร็ว โดยนักแสดงจะต้องเคลื่อนไหวในขณะที่ตนเองพูดไปด้วยโดยต้องรักษาความต่อเนื่องของการแสดงและการดำเนินเรื่องให้มีเอกภาพ จึงส่งผลต่อการแปลบทซึ่งต้องแปลให้รวดเร็ว และทันกับบทบาทการแสดง ดังนั้น ผู้แปลจึงต้องตระหนักถึงลักษณะเฉพาะของบทภาพยนตร์ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดจนอาจเกิดการแปลที่ผิดพลาด (สิทธิ พินิจกุล, 2542, หน้า 99)

สัญญา ฉายบัว (2550, หน้า 96 – 97) กล่าวถึงวิธีการในการแปลบทภาพยนตร์ว่าผู้แปลจะต้องถ่ายทอดความหมายให้ได้ใกล้เคียงกับบทภาพยนตร์ต้นฉบับจนกระทั่งสามารถทำให้ผู้อ่านบทแปลมีการตอบสนองได้เทียบเคียงกับที่บทภาพยนตร์ตัวจริงทำกับผู้ชมภาพยนตร์ ในขณะที่ผู้แปลยังต้องทำบทแปลให้มีความหมายพอดีที่สามารถพิมพ์ลงไปในที่ว่างที่จัดไว้สำหรับบรรยายท้ายภาพซึ่งบทแปลนั้นต้องตรงกับภาพ การแปลบทภาพยนตร์นั้นจึงอาจนับได้ว่ามีลักษณะการแปลแบบเอาความมากกว่าการแปลแบบรักษารูปเดิมไว้ โดยหลักเกณฑ์ในการแปลบทภาพยนตร์มีดังนี้

1. อ่านบทภาพยนตร์ให้หมดตอนก่อนเพื่อสามารถจับความหมายคร่าว ๆ โดยทั่วไปควรดูภาพยนตร์ประกอบไปด้วย

2. ถ้าหากต้นฉบับภาพยนตร์เป็นสารคดี ซึ่งมักจะเป็นเรื่องทางวิชาการ ผู้แปลควรมีความรู้และภูมิหลังในเรื่องที่ตนจะแปลเพื่อจะได้เข้าใจความหมายได้ ถ้าเป็นภาพยนตร์ที่เป็นเรื่องประเภทต่าง ๆ ผู้แปลจะต้องเข้าใจลักษณะภาษาซึ่งใช้ในการสนทนาระหว่างตัวละครรวมไปถึงวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของสังคมที่เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์เช่นเดียวกับการแปลนวนิยายหากผู้แปลมีปัญหาในด้านการตีความหมาย การดูบทในภาพยนตร์ขณะแปลจะช่วยแก้ปัญหาไปได้อีกทางหนึ่ง

3. เมื่อถ่ายทอดลงมาเป็นฉบับแปล สิ่งที่ผู้แปลควรนึกถึงคือ

3.1 ถ้าเป็นภาพยนตร์สารคดี เลือกคำที่ให้ความหมายเทียบเคียงกับต้นฉบับเหมาะสมกับผู้ชมภาพยนตร์ เช่น วิจัย หรือ การศึกษา ซึ่งผู้แปลต้องมีความรู้ ภูมิหลังของข้อมูลในสารคดีเป็นอย่างดี ถ้าหากเป็นภาพยนตร์เรื่องในประเภทต่าง ๆ ให้ผู้แปลเลือกประเภทของภาษา (Register) ที่เหมาะสมกับบทของผู้แสดง และบริบท (Context) รวมทั้งให้ความหมายความรู้สึกที่เหมาะสม และถูกต้อง

3.2 สำหรับบทบรรยายท้ายภาพ (Subtitle) ผู้แปลจะต้องจำกัดจำนวนคำให้ตรงกับกรอบ (Frame) ที่มีไว้สำหรับเขียนคำบรรยาย โดยมีขนาดจำกัดที่ 28 ตัวอักษร ถ้าเป็นบทพากย์ (Dubbing) ผู้แปลจะต้องให้จำนวนพยางค์ตรงกับปากของผู้แสดงในภาพยนตร์ และจบความตามต้นฉบับเมื่อผู้แสดงนั้นหยุดพูด

3.3 การแปลโวหาร และสำนวนอุปมาอุปไมยนั้น ในปัจจุบันนิยมทำเป็น 2 แบบ คือ

1. ไม่คงความหมายเดิมและสร้างสำนวนอุปมาอุปไมยใหม่ที่มีความหมายใกล้เคียงกับต้นฉบับที่มีลักษณะเป็นธรรมชาติในภาษาฉบับแปล เช่น ประโยค *He elbowed his way into a foreign language* แปลได้ว่า เขาฟันฝ่าความยากเย็นจนรู้ภาษาต่างประเทศได้ภาษาหนึ่ง คำว่า ฟันฝ่า เป็นสำนวน หมายถึง *มาถึงด้วยความยากลำบาก* (สัญญาวิ สายบัว, 2550, หน้า 101) อย่างไรก็ตามผู้แปลควรดูบริบท และลองหาบทแปลหลาย ๆ บทที่เหมาะสม จุดมุ่งหมายสำคัญคือให้รักษาความหมายเดิมของต้นฉบับไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และจะต้องตรงกับการแสดงในบทภาพยนตร์ด้วย

2. แปลสำนวนอุปมาอุปไมยที่เป็นต้นฉบับนั้นลงมาเป็นภาษาฉบับแปลโดยตรงได้เลย ซึ่งในกรณีนี้มักนิยมทำในการแปลบทภาพยนตร์จีนเป็นภาษาไทย ความมุ่งหมายคือ รักษาความรู้สึกถึงรูปแบบ ธรรมชาติของวัฒนธรรมในทางความคิดของสังคมในต้นฉบับไว้ด้วยความเชื่อว่าผู้ชมภาพยนตร์ก็จะเข้าใจสำนวนนั้นได้เพราะดูภาพยนตร์ไปพร้อมกัน

กลวิธีการแปลบทภาพยนตร์

ก๊อตเทิลบ (Gottlieb, 1992 cited in Lomheim, 1999, p. 201) ได้เสนอแนวกลวิธีการแปลบทบรรยายได้ภาพยนตร์ไว้ ดังนี้

1. การขยายความ (Expansion) คือ กลวิธีที่ใช้เมื่อข้อความในภาษาต้นฉบับต้องการการขยายความเพิ่มเติม เนื่องจากวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับบางอย่างไม่มีหรือมีความแตกต่างกันในภาษาฉบับแปล ดังปรากฏในบทบรรยายได้ภาพยนตร์เรื่อง *Across The Universe* โดยจิระนันท์ พิตรปรีชา เป็นผู้แปลได้ว่า

ตัวอย่างประโยค *The 7:05 Northeast Limited* leavin' for New York City...

แปลได้ว่า รถเที่ยว 7:05 ไปนิวยอร์กซิตี้..

คำว่า *The 7:05 Northeast Limited* หมายถึง รถจะออกในเวลา 7.05 น. ซึ่งผู้แปลได้อธิบาย คำศัพท์เพิ่มเติมว่า 'Northeast Limited' is a made-up intercity bus line or service ผู้แปลจึงแปลด้วย การใช้คำว่า รถ เพราะ Northeast Limited คือ บริการรถรับส่งระหว่างเมือง

2. การถอดความ (Paraphrase) คือ การแปลที่ผู้แปลต้องเลือกใช้คำหรือสำนวนให้มีความหมายเท่าเทียมกับ ความหมายในภาษาต้นฉบับ โดยผู้แปลจะต้องทำความเข้าใจบริบทโดยรวมของต้นฉบับเสียก่อนแล้วจึงแปลเป็นสำนวนภาษาฉบับแปล เนื่องจากความหมายของคำหรือข้อความในต้นฉบับนั้นไม่มีใช้ในภาษาฉบับแปล

ตัวอย่างประโยค เช่น I remember this one cat.

แปลได้ว่า ฉันยังจำได้ มีรายนึ่ง (บทบรรยายได้ภาพยนตร์ *Across the Universe* โดย จิระนันท์ พิตรปรีชาแปล)

ข้อความนี้หากถอดความตรงตัวจะหมายถึง ฉันจำได้ถึงแมวตัวหนึ่ง ซึ่งในบริบท one cat เป็นภาษาแสลงที่หมายถึง one man in particular นั่นก็คือบุคคลคนหนึ่ง ผู้แปลจึงเลือกใช้คำว่า มีรายนึ่งให้ตรงตามบริบท

3. การถ่ายโอนความ (Transfer) คือ กลวิธีการแปลที่ถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับไปเป็นภาษาฉบับแปลที่สมบูรณ์ถูกต้องตรงตามโครงสร้างของภาษาทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาแปล

ตัวอย่างประโยค เช่น I'd never even been to a funeral before.

แปลได้ว่า ฉันไม่เคยไปงานศพมาก่อน (บทบรรยายได้ภาพยนตร์ *Across the Universe* โดย จิระนันท์ พิตรปรีชาแปล)

การแปลนี้แปลตรงตามโครงสร้างประโยคและเนื้อหาของประโยคเทียบได้กับการแปลตรงตัวนั่นเอง

4. การทับศัพท์ (Imitation) คือ การทับศัพท์เพื่อรักษารูปแบบของคำดั้งเดิมไว้โดยปกติแล้ว ใช้กับชื่อคนหรือสถานที่

ตัวอย่างประโยค เช่น The **Hendersons** will all be there. Late of **Pablo Fanque's** Fair แปลได้ว่า **เฮนเดอร์สัน**ก็มา..เคยอยู่คณะ**พาโบล แฟงก์** (บทบรรยาย ได้ภาพยนตร์ Across the Universe โดย จิระนันท์ พิตรปรีชาแปล)

ผู้แปลใช้คำทับศัพท์ในชื่อเฉพาะของชื่อคน คือ **เฮนเดอร์สัน** และชื่อวงดนตรี **พาโบล แฟงก์**

5. การถอดรหัสความ (Transcription) คือ การใช้การแปลในกรณีที่คำที่ใช้นั้นมีความหมายที่แปลกออกไป แม้ใช้ในภาษาต้นฉบับเองก็ตาม เช่น การใช้ภาษาที่สาม หรือ ภาษาที่ไม่มีความหมาย ซึ่งเป็นวิธีการใช้เพื่อจุดมุ่งหมายที่เฉพาะเจาะจง

ตัวอย่างประโยค เช่น Cool! This is **bad**.

แปลได้ว่า เจ๋ง! ดีจัง (คัดจากปิยะดา โล, 2551, หน้า 25)

คำว่า **bad** เป็นคำแปลก ในภาษาอังกฤษ วัยรุ่นใช้คำนี้ในความหมายเชิงบวก แต่ในเวลาเขาเขี่ยคนอื่นกลับพูดว่า *You are good, you know*

6. การย่อความ (Condensation) คือ การแปลข้อความนั้นให้สั้นลงในกรณีที่ประโยคมีคำซ้ำหลายคำ

ตัวอย่างประโยค เช่น Strike! **Strike! Strike! Strike! Strike!**

แปลได้ว่า **สไตรค์!** (บทบรรยายได้ภาพยนตร์ Across the Universe โดย จิระนันท์ พิตรปรีชาแปล)

คำว่า **Strike** เป็นคำพูดซ้ำหลายครั้ง ผู้แปลเลือกแปลในบทบรรยายได้ภาพเพียงคำเดียว และใช้คำทับศัพท์เพื่อรักษาลีลาที่น่าเสียงและอารมณ์ของภาพยนตร์

7. การสรุปความ (Decimation) คือ การแปลโดยการสรุปความจากถ้อยคำของตัวละครเนื่องจากความเร็วในการสนทนา แม้ส่วนของข้อความที่สำคัญบางส่วนก็อาจต้องตัดทิ้งไป เป็นลักษณะการแปลแบบเอาความอย่างหนึ่ง

ตัวอย่างประโยค เช่น **I can't believe** you're telling me this shit right now.

แปลได้ว่า มาบอกกันตอนนี้ได้ไง ? (บทบรรยายได้ภาพยนตร์ Across the Universe โดย จิระนันท์ พิตรปรีชาแปล)

หากแปลตรงตัว จะแปลได้ว่า ฉันไม่อยากจะเชื่อเลยว่าคุณเพิ่งมาบอกเรื่องเหลวไหลนี้ในตอนนี้ จะเห็นได้ว่าผู้แปลเลือกสรุปความจากถ้อยคำของบทสนทนาและตัดข้อความบางส่วนทิ้งไป

เพราะหากแปลตรงตัวข้อความยาวเกินไปจนผู้ชมอาจจะอ่านตามไม่ทันได้ หรือจำนวนตัวอักษรในข้อความอาจเกินกรอบที่กำหนดไว้

8. การละความ (Deletion) คือ การตัดหรือละไม่แปลทั้งข้อความ เพราะข้อความนั้นไม่สำคัญ หรือให้ความหมายเดียวกัน

ตัวอย่างประโยค เช่น Come on. Come on. Outta my way.

แปลได้ว่า หนีไป. ขอทางหน่อย (ตัดจากบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ *Across the Universe* โดย จิระนันท์ พิตรปรีชาแปล)

ผู้แปลได้ตัดคำว่า *Come on* แปลครั้งเดียว เนื่องจากเป็นคำชนิดเดียวกัน และมีความหมายเหมือนกัน

9. การตัดความ (Resignation) คือ การแปลที่ไม่สามารถใช้กลวิธีการแปลแบบใด ๆ ได้ ต้องยอมให้ความหมายหายไป (inevitably lost) เหมือนกับการแปลไม่ได้

ตัวอย่างประโยค เช่น Here's looking at you, kid (จิระนันท์ พิตรปรีชา, 2546, หน้า 2)

ในบริบทนี้มาจากภาพยนตร์เรื่อง *To Have and Have Not* โดยอยู่ในฉากฮัมฟรีย์ โบการ์ต ยกแก้วเหล้าขึ้นดื่ม และสนทนากับนางเอก ลอเรน เบคอลลี ในคำพูด *Here's looking at you, kid* แม้จะแปลได้ว่า ฉันกำลังมองเธออยู่นะสาวน้อย จิระนันท์ พิตรปรีชา เลือกที่จะไม่แปล เพราะถ้าแปลแล้วอาจไม่เข้ากับสถานการณ์ในเรื่อง แม้จะข้ามไม่แปลก็ไม่ทำให้เนื้อเรื่องเสียไป และผู้ชมยังสามารถเข้าใจในเนื้อเรื่องที่เกิดขึ้นจากภาพที่ปรากฏบนจอภาพยนตร์

คำบอกกาลในภาษาไทย

ภาษาไทยมีคำหลายชนิดทำหน้าที่แตกต่างกัน คำบอกกาลในภาษาไทยหรือคำบ่งชี้เวลา คือ คำที่แสดงเวลาที่เกิดกริยา ได้แก่ คำ *ได้* *เคย* *แล้ว* *กำลัง* *อยู่* *จะ* *จน* *เกือบ* *แทบ* *ซัก* *เพิ่ง* คำบ่งเวลาจะอยู่หน้ากริยา ยกเว้นคำว่า *แล้ว* และ *อยู่* จะอยู่หลังกริยา คำบอกกาลต่าง ๆ เหล่านี้สามารถใช้ได้ในทุกโอกาส (อังฉรา ไล่ศัตรูไกล, 2542 และ นววรรณ พันธุเมธา, 2527, หน้า 42) สามารถบอกเวลาต่างกัน คือ

บอกปัจจุบัน เช่น *อยู่* กำลัง กำลัง...อยู่ กำลัง...อยู่แล้ว ยัง เช่น

คุณโรจน์อยู่นั่นแหละ ไม่รู้จักหลบนอน

น้องหลับอยู่

เขากำลังวิ่ง

บอกอดีต เช่น *ได้* *ได้*...แล้ว *แล้ว* เคย เช่น

น้องเคยหลับตลอดบ่าย

สมศรีได้รับจดหมาย

ข่าวสนุกแล้ว

บอกอนาคต เช่น จะ กำลังจะ...อยู่ กำลัง...อยู่แล้ว

ใครจะไปใครจะมา

สมศรีกำลังจะกินอาหารอยู่เดี๋ยวนี้แหละ (อจธรา ไกล่ศัตรูไกล, 2542 และ นววรรณ

พันธุ์เมธา, 2527, หน้า 42 – 43)

อย่างไรก็ตาม คำบ่งชี้เวลา จะ กำลัง อยู่ แล้ว อาจเป็นเพียงแสดงว่ากริยาอยู่ในขั้นไหน แต่ไม่ใช่แสดงว่ากริยาเกิดขึ้นเมื่อไหร่ ยกตัวอย่างเช่น

การใช้คำบ่งชี้เวลา จะ วางหน้าคำกริยา แสดงขึ้นที่ยังไม่ได้เริ่มต้น

เช่น เมื่อวานนี้ พอน้องจะซื้อปลา คุณแม่ห้าม

สังเกตว่า จะ วางหน้าคำกริยาแสดงว่าผู้พูดไม่ได้กระทำการนั้นสามารถกล่าวในอดีตได้

หรือเป็นการบอกการคาดคะเนของผู้พูดได้ เช่น เขาน่าจะไป เขาเห็นจะชอบ เขาทำจะอยู่ เขาควรจะมา การใช้จะ นี้จึงเป็นการใช้เพื่อแสดงความคิดเห็น มิได้ใช้เพื่อบ่งบอกเวลาในอนาคต

การใช้คำว่า อยู่ หรือ กำลัง แสดงกริยาอยู่ในขั้นดำเนินไป

เช่น เมื่อวานนี้ เขาโทรศัพท์มาตอนฉันกำลังอาบน้ำอยู่

คำว่า กำลัง อยู่ เป็นการกล่าวถึงคำกริยาอยู่ในขั้นกำลังกระทำ คือ กำลังอาบน้ำ สามารถที่จะบอกถึงเหตุการณ์ในอดีตได้

การใช้คำว่า แล้ว แสดงขึ้นกริยาว่าได้ทำเสร็จสมบูรณ์

เช่น เดี๋ยวคุณถึงบ้านแล้ว ช่วยโทรศัพท์บอกเขาหน่อยนะ

คำว่า แล้ว นี้แสดงขึ้นกริยาว่าได้กลับมาถึงบ้านเป็นที่เรียบร้อย ซึ่งใช้แสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้

หลักการแปลกาล (Tense)

การแปลประโยคภาษาอังกฤษตามกาล

การแปลประโยคภาษาอังกฤษตามกาลนั้นนอกจากจะต้องมีความรู้เรื่องโครงสร้างของประโยคตามกาลต่าง ๆ ในภาษาอังกฤษแล้ว ยังต้องมีความรู้ในเรื่องการแปลกาลในภาษาอังกฤษออกมาเป็นภาษาไทยโดยเลือกคำบ่งชี้เวลาหรือคำบอกกาลที่เหมาะสมในภาษาไทย ประโยคภาษาอังกฤษที่มีคำกริยาหลายตัวที่อยู่ในกาลเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องใส่คำบ่งชี้กาลเสริมหน้าคำกริยาทุกคำที่แปล เนื่องจากทำให้ประโยคเกิดความซ้ำซ้อนซึ่งไม่เป็นที่นิยมในภาษาไทย (อจธรา ไกล่ศัตรูไกล, 2542) การแปลประโยคภาษาอังกฤษตามกาล สามารถพบได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การแปลประโยค Present Perfect Tense เช่น

Have you **finished** your term paper?

แปลได้ว่า ทำรายงานเสร็จแล้วหรือยัง

ประโยคแปลใช้คำบ่งชี้กาล แล้ว....ยัง บอกเวลาจากอดีตมาจนปัจจุบัน

การแปลประโยค Past Perfect Tense เช่น

Talking to her wasn't easy although I **had known** her for a long time.

แปลได้ว่าคุยกับเธอนั้นไม่ใช่ของง่าย ทั้ง ๆ ที่ฉันเคยรู้จักเธอมาก่อนแล้ว

การแปลประโยค Past Perfect Tense สามารถพบคำบ่งเวลา เคย...ก่อนแล้ว (อังรา

ไล่ศัตรูไกล, 2542)

การแปลประโยค Future Tense เช่น

No, but I'll **finish** it this evening.

แปลได้ว่า ยังหอรอก แต่จะทำให้เสร็จตอนเย็นนี้

ประโยคแปลใช้คำบ่งชี้เวลา จะ...ตอนเย็นนี้ บอกอนาคตที่ยังมาไม่ถึง

การแปลประโยค Past Simple Tense เช่น

Did you **enjoy** the party last night?

แปลได้ว่า เมื่อคืน งานเลี้ยงสนุกไหม

ประโยคแปลใช้คำบ่งชี้เวลา เมื่อคืน มาจากคำต้นฉบับ *last night*

การแปลประโยคกรรมวาจกตามกาล

การประโยคกรรมวาจกตามกาลโดยส่วนใหญ่โครงสร้าง Passive Voice แปลว่า ได้รับ +

past participle หรือ ถูก + *past participle* สามารถใช้ร่วมกับกลุ่มกริยาที่แสดงกาลต่าง ๆ (Tenses)

ดังนี้ (นเรศ สุรสิทธิ์, 2549, หน้า 62 – 79)

1. Present Simple Passive Voice

โครงสร้าง Subject + is , am , are + past participle

เช่น A new house **is built** by Tom.

แปลได้ว่า บ้านหลังใหม่หลังหนึ่งถูกสร้างโดยทอม

ประโยคไม่พบคำบ่งชี้เวลา ประโยคฉบับแปลแปลในรูปแบบกรรมวาจกธรรมดา

2. Present Continuous Passive Voice

โครงสร้าง Subject + is,am,are + being + past participle

เช่น The bridge **is being repaired** by them.

แปลได้ว่า สะพานกำลังได้รับการซ่อมแซมโดยพวกเขา

ประโยคแบบแปลพบคำบ่งเวลาคือ กำลัง แสดงเหตุการณ์กำลังดำเนินอยู่

3. Present Perfect Passive Voice

เวลาแปลอาจจะใช้คำว่า ได้.....แล้ว

โครงสร้าง Subject + has , have + been + past participle

เช่น My pocket has been picked.

แปลได้ว่า กระเป๋าของฉันถูกคนล้วง

ประโยคไม่พบคำบ่งชี้เวลา ประโยคแบบแปลแปลในรูปแบบกรรมวาจกรรมดา

4. Past Simple Passive Voice

เวลาแปลมักจะแปลว่า ได้.....แล้ว คำว่า ได้ และ แล้ว อาจตัดทิ้งได้ถ้าฟังดูไม่เพราะ

โครงสร้าง Subject + was , were + past participle

เช่น The mouse was killed by the cat.

แปลได้ว่า หนูตัวนั้นถูกแมวฆ่าแล้วนะ

ประโยคแบบแปลพบคำบ่งเวลาคือ แล้ว บอกอดีตในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไปแล้ว

5. Future Simple Passive Voice

เวลาแปลจะต้องใช้คำว่า จะ.....

โครงสร้าง Subject + will , shall + be + past participle

เช่น Ladda will be punished by the teacher.

แปลได้ว่า ลัดดาจะถูกคุณครูทำโทษ

ประโยคแบบแปลพบคำบ่งเวลาคือ จะ บอกอนาคตที่จะเกิดขึ้น

กรรมวาจกและการแปลกรรมวาจก

ความหมายของกรรมวาจก

ปรีชา อุณรัตน์ (2541, หน้า 30) และ สิริบุปผา อุทราธาดา (2550, หน้า 46) กล่าวว่าไว้ว่า การใช้กรรมวาจก (Passive Voice หรือ Passive Construction) คือ ประโยคกรรมในภาษาอังกฤษมุ่งบอกให้ทราบถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือการกระทำต่าง ๆ ไม่เน้นที่ผู้กระทำหรือผู้ลงมือกระทำแต่เน้นความสำคัญที่สิ่งถูกกระทำ ได้รับผลกระทบหรืออิทธิพลจากการกระทำที่เกิดขึ้น ซึ่งน่าสนใจหรือดึงดูดความสนใจว่า หรือในข้อมูลที่ไม่จำเป็นต้องนำเสนอให้ทราบว่าผู้กระทำเป็นใคร เช่น พูดว่า *My car was stolen last night* มากกว่าจะใช้ประโยคกรรมวาจก (Active Voice) ว่า *Someone stole my car last night* ทั้งนี้เพราะว่าผู้พูดเน้นที่ *My car* หรือ รถ ซึ่งถูกขโมยไปแทนการเน้นที่

ผู้กระทำ คือ คนขโมย ซึ่งไม่ทราบว่าเป็นใคร ประเทือง ทินรัตน์ (2543, หน้า 40 – 41)

กล่าวถึงการใช้กรรมวาจกในภาษาอังกฤษสามารถใช้ได้ในกรณีต่าง ๆ ได้แก่

1. ไม่มีผู้ระบุผู้กระทำอย่างชัดเจน
2. ไม่ต้องกล่าวถึงผู้กระทำก็ได้ความหมายสมบูรณ์
3. เป็นที่รู้กันดีอยู่แล้วว่าผู้กระทำคือใคร
4. ผู้ส่งสารต้องการบอกเพียงผู้ที่ถูกกระทำ หรือสิ่งที่ถูกกระทำนั้น

ด้วยกรณีต่าง ๆ เหล่านี้รูปกรรมวาจกจึงเป็นที่นิยมใช้ในภาษาอังกฤษเป็นอย่างมากดังตัวอย่างการใช้ต่อไปนี้

ตัวอย่างประโยค : ไม่มีใครใช้ประตูนั้นมาเป็นเวลา 20 ปีแล้ว

ไม่นิยมใช้ : No one has used that door for 20 years.

นิยมใช้ : That door hasn't been used for 20 years.

ตัวอย่างประโยค : เมื่อเช้านี้นาฬิกาของผมถูกขโมยไป

ไม่นิยมใช้ : Someone stole my watch this morning.

นิยมใช้ : My watch was stolen this morning.

วิชญ์ กอปรสิริพัฒน์ (2549, หน้า 102 – 103) กล่าวถึงข้อเหมือนและข้อแตกต่างของประโยคกรรม (Passive Sentence) ของภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในเรื่องการเปลี่ยนประโยคธรรมดา (Active Sentence) มาเป็นประโยคกรรมดังนี้ว่า

ข้อเหมือน คือ ประโยคกรรมประธานของประโยคไม่ได้ทำกริยานั้นเอง แต่ถูกกรรมเป็นผู้กระทำ เช่น *The book was sold by Tim*. หากแปลตรงตัวจะแปลได้ว่า หนังสือได้ถูกขายโดยทิม จะเห็นได้ว่าประธานใหม่ของประโยค คือ *The book* ซึ่งจากประโยคเดิมนั้นทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยค คือ *Tim sold the book*. นั่นเอง ความเหมือนอีกกรณีหนึ่งคือ มีตัวบ่งบอกความเป็นประโยคกรรม (Passivization) กล่าวคือ ภาษาอังกฤษมีโครงสร้าง Be + Past Participle จะมีคำว่า by ตามหลังคำ Past Participle และต่อด้วย NP (Noun Phrase) หรือนามวลีด้วยหรือไม่ก็ได้ ในขณะที่ภาษาไทยมีคำว่า ถูก หรือ โดน ตามด้วย NP (ผู้กระทำ)

ข้อแตกต่างคือ ลักษณะเฉพาะของประโยคกรรมวาจกในภาษาอังกฤษเน้นว่าประธานใหม่ ไม่ได้ทำการกระทำ (Action) หรือกริยา (Verb) นั้น แต่กรรม (Object) ใหม่เป็นผู้กระทำ แต่ภาษาไทยเน้นด้านความหมายที่เฉพาะว่ามีลักษณะเป็นไปในทางลบ หรือให้ความรู้สึกสูญเสีย ประเทือง ทินรัตน์ (2543, หน้า 41) กล่าวว่า ภาษาไทยนิยมใช้กริยาช่วยคำว่า ถูก นำหน้ากริยาหลักเฉพาะในความหมายที่ไม่ดีหรือเหตุการณ์เกิดขึ้นในเชิงลบ เช่น เขาถูกรังแก ธนาคารถูกปล้น เป็นต้น ประโยคในลักษณะดังกล่าว หากระบุผู้กระทำสามารถเรียงลำดับประโยคได้ คือ

ประธาน + ถูก + (ผู้กระทำ) + กริยา + (ส่วนขยาย) เช่น เขาถูกครูทำโทษ หรือ บ้านถูกพายุพัด เป็นต้น ในการแปลประโยคกรรมวาจกต้องพิจารณาความหมายของประโยคในภาษาต้นฉบับ หากเป็นเรื่องที่ดีหรือเรื่องทั่วไป ควรเลี่ยงการใช้ประโยคที่มีกริยาช่วยว่าถูก เช่น He was invited by the rector แปลได้ว่า เขาได้รับเชิญจากท่านอธิการบดี ไม่ควรแปลว่า เขาถูกเชิญโดยท่านอธิการบดี ทั้งนี้ควรดูที่บริบทประกอบ

ประเภทของวาก

ประเทือง ทินรัตน์ (2543, หน้า 40) กล่าวว่า คำว่า Voice เป็นรูปแบบของกริยาซึ่งแสดงให้เห็นว่าประธานของประโยคแสดงกริยา อารมณ์เองหรือเป็นผู้ถูกกระทำ คำนี้ตรงกับคำที่ใช้ในไวยากรณ์ภาษาบาลีสันสกฤตว่า วาก Voice ในภาษาอังกฤษมี 2 ชนิด

1. Active Voice คือ รูปแบบของกริยาในประโยคที่ประธานแสดงกริยาอาการเองเป็นประโยคธรรมดาทั่วไปตรงกับประโยคที่เรียกว่า กรรมวาจก ในภาษาบาลี
2. Passive Voice คือ รูปแบบของกริยาในประโยคที่ประธานของประโยคถูกกระทำ เช่น A man was kidnapped by the guerrilla. แปลได้ว่า ผู้ชายคนหนึ่งถูกกองโจรลักพาตัวไป (วิชญ์ กอปรสิริพัฒน์, 2549, หน้า 101) หรือประธานใหม่นั้นทำกริยาอาการเองไม่ได้ เช่น The man was shot by the police. แปลได้ว่า ชายคนนั้นถูกตำรวจยิง (วิชญ์ กอปรสิริพัฒน์, 2549, หน้า 103) ประโยคในลักษณะนี้ตรงกับภาษาบาลีว่า กรรมวาจก

การแปลกรรมวาจก

เสรี สมชอบ (2542, หน้า 53) และ สิทธา พินิจภูวดล (2542, หน้า 36) กล่าวว่าประโยคกรรมวาจก (Passive Voice) ในภาษาอังกฤษเมื่อแปลเป็นภาษาไทยมักมีความหมายการใช้คำแปลในทางลบ ไม่ดีหรือไม่น่าพึงพอใจ (Unpleasant Sense) เนื่องจากประโยคกรรมวาจกภาษาอังกฤษมักสื่อความหมายโดยเน้นที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำ (ปริยา อุรรัตน์, 2541, หน้า 30) ในการแปลหากผู้แปลประโยคกรรมวาจกภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาไทยใช้โครงสร้าง ประธาน + ถูก + (ผู้กระทำ) + กริยา + (ส่วนขยาย) เช่น A white male was caught by the police. แปลได้ว่า ชายผิวขาวคนหนึ่งถูกตำรวจจับกุม (ทิพา เทพอักษรพงศ์, 2547, หน้า 58) หรืออาจใช้คำว่า ถูก นำหน้ากริยาหลัก และมีคำว่า โดย นำหน้านามที่เป็นผู้กระทำ เช่น The door was opened by Wirat. แปลได้ว่า ประตูถูกเปิดโดยวิรัตน์ ประเทือง ทินรัตน์ (2543, หน้า 41) แสดงทัศนคติสอดคล้องกับดวงตาสุพล (2541, หน้า 9) และ นเรศ สุรสิทธิ์ (2549, หน้า 64) ว่าภาษาไทยนิยมใช้กริยาช่วยคำว่า ถูก นำหน้ากริยาหลักในการสื่อความหมายที่ไม่ดีหรือเหตุการณ์เกิดขึ้นในด้านลบ เช่น เขาถูกตี หรือ เด็กชายวิชัยถูกครูทำโทษ เพราะไม่ทำการบ้าน (ดวงตา สุพล, 2541, หน้า 10) ในการแปลกรรมวาจกเป็นภาษาไทยจึงไม่นิยมใช้คำว่า ถูก แทนกรรมวาจกตลอดเวลา ดังนั้น การแปลจึงต้อง

เปลี่ยนแปลงรูปแบบประโยคในภาษาอังกฤษให้เป็นประโยคที่ถูกต้องสละสลวยเหมาะสมกับกาลเทศะและบริบทที่ใช้กันในภาษาไทยผู้แปลจะต้องวิเคราะห์บริบทของประโยคในภาษาอังกฤษด้านการสื่อความหมายว่าประโยคต้นฉบับภาษาอังกฤษต้องการสื่อถึงความหมายเป็นบวก เป็นกลางหรือลบ ตามที่เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข (2544, หน้า 33) ได้อธิบายการสื่อความหมายของประโยคกรรมวาจกไว้ว่าถ้ากริยาในประโยคก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อผู้ถูกกระทำในประโยค อาจกล่าวได้ว่าประโยคนั้นเป็นประโยคที่มีความหมายในทางที่ดี แต่หากกริยาในประโยคส่งอิทธิพลในเชิงลบต่อผู้ถูกกระทำในประโยคจะถือว่าประโยคนั้นเป็นประโยคที่สื่อความหมายในทางไม่ดี แต่ถ้ากริยาในประโยคไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกใด ๆ กับผู้ถูกกระทำ อาจกล่าวได้ว่าประโยคนั้นมีความหมายเป็นกลาง ตัวอย่างประโยค เช่น

He was elected president of the club. (ดวงตา สุพล, 2541, หน้า 10)

แปลได้ว่า เขาได้รับคัดเลือกเป็นประธานชมรม จะไม่ใช่คำว่า เขาถูกเลือกเป็นประธานชมรม ในการแปลประโยคหากความหมายเป็นไปทางน่าพึงพอใจจะใช้โครงสร้าง “ได้รับ + กริยา” (สุนน อริยปิณฑี, 2548, หน้า 56) ในประโยค การได้รับคัดเลือกเป็นประธานชมรมอาจกล่าวได้ว่าเป็นการสื่อถึงความหมายที่ดี

นอกจากนั้นแล้วยังมีประโยคโครงสร้างแบบ Passive Voice ที่กริยาละ Verb to be ซึ่งมักจะสร้างปัญหาให้กับผู้แปล (สุนน อริยปิณฑี, 2548, หน้า 58 – 59) เช่น

ตัวอย่างประโยค He was speechless, caught in a dilemma.

แปลได้ว่า เขาพูดไม่ออกเลย เพราะตกอยู่ในสถานการณ์ที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออก

ในกรณีนี้กริยา caught ละ Verb to be ไว้ โดยมาจากรูปแบบเต็ม คือ (he) was caught...

เมื่อตัดคำออกไป จึงเหลือเพียงคำว่า caught ซึ่งเป็นไปทำหน้าที่ adjective ขยายคำนาม he

เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข (2544) ได้ศึกษากลวิธีการแปลประโยคกรรมวาจกในนวนิยายภาษาอังกฤษของ “นิดา” “บุญญรัตน์” และ “ว.วินิจฉัยกุล” พบกลวิธีการแปลต่าง ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงภาวะแทรกซ้อนทางภาษาของวัฒนธรรมภาษาปลายทาง ดังนี้

1. การแปลประโยคกรรมวาจกภาษาอังกฤษ เป็นประโยคกรรมวาจกภาษาไทย

เพื่อรักษารูปแบบเดิมของภาษาต้นฉบับไปพร้อมกับรักษาความหมายเดิมไว้โดยแบ่งออกเป็นกลวิธีต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.1 การละคำแสดงกรรมวาจก

การละคำแสดงกรรมวาจกโดยการแปลที่ใช้ความหมายเป็นกลางบอกเล่าข้อมูลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยคงรูปแบบในภาษาต้นฉบับเอาไว้ มักไม่ระบุผู้กระทำเนื่องจากไม่ทราบ

ผู้กระทำ เป็นใครหรือไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทราบว่าผู้กระทำเป็นใคร และผู้ถูกกระทำยังปรากฏอยู่ในตำแหน่งประธานของประโยค เช่น

ประโยคต้นฉบับ It was clear that I **was not included** in the edict of excommunication.

แปลได้ว่า เห็นชัดว่าฉันไม่ได้รวมอยู่ในข้อที่ทางโรงเรียนไม่เต็มใจรับกลับไปศึกษาต่อ

คำกริยากรรมจากต้นฉบับคำว่า *was not included* ถูกแปลเป็นภาษาไทยว่า ไม่ได้รวม ไม่พบคำบ่งชี้กรรมจาก ประธานที่เป็นผู้ถูกกระทำในภาษาต้นฉบับคือ / ปรากฏเป็นประธานผู้ถูกกระทำในภาษาฉบับแปล คือ ฉัน

1.2 การใช้คำว่า “ได้รับ” นำหน้ากริยา คำนาม หรือนามวลี

คำว่า ได้รับ หากนำหน้าคำนาม หรือ นามวลีจะมีคำว่า การ หรือ ความ นำหน้า

คำกริยา เช่น

ประโยคต้นฉบับ ...as I began to grow older I **was invited** to have tea now and then with Miss Lavinia.

แปลได้ว่า ...แต่เมื่ออายุมากขึ้น ฉันก็ได้รับเชิญให้ไปร่วมดื่มชากับมิสลาเวียผู้สูงศักดิ์อยู่เรื่อยๆ

ประโยคปรากฏคำบ่งชี้กรรมจาก ได้รับ นำหน้าคำกริยา เชิญ ที่ถูกแปลมาจากคำต้นฉบับ *was invited* ประโยคแปลอยู่ในรูปแบบกรรมจาก ประธานผู้ถูกกระทำในภาษาต้นฉบับคือ / ยังคงเป็นประธานผู้ถูกกระทำในภาษาฉบับแปล คือ ฉัน

หรือ ประโยคต้นฉบับ Moreover, Bahadur Shah **had been restored**.

แปลได้ว่า ยิ่งไปกว่านั้น กษัตริย์บาฮาเดอร์ ซาห์ก็ได้รับการสถาปนาอีกครั้งหนึ่ง

ประโยคปรากฏคำบ่งชี้กรรมจาก ได้รับ นำหน้าคำนาม การสถาปนา ที่ถูกแปลมาจากคำต้นฉบับ *had been restored* ประโยคแปลอยู่ในรูปแบบกรรมจาก ประธานผู้ถูกกระทำในภาษาต้นฉบับ คือ *Bahadur Shah* ยังคงเป็นประธานผู้ถูกกระทำในภาษาฉบับแปล คือ กษัตริย์บาฮาเดอร์ ซาห์

1.3 การใช้คำ “ถูก” นำหน้ากริยา

คำว่า ถูก ใช้ในความหมายเชิงลบ เพื่อบ่งบอกการกระทำนั้นมีความหมายที่ไม่ดี เช่น

ประโยคต้นฉบับ He **had been murdered**.

แปลได้ว่า เด็กหนุ่มคนนั้นถูกฆาตกรรม

ประโยคปรากฏคำบ่งชี้กรรมวาทก ถูก นำหน้าคำกริยา ฆาตกรรม ที่ถูกแปลมาจากคำ
ต้นฉบับ *had been murdered* ประโยคแปลอยู่ในรูปแบบกรรมวาทก ประธานผู้ถูกกระทำใน
ภาษาต้นฉบับ คือ *He* ยังคงเป็นประธานผู้ถูกกระทำในภาษาฉบับแปล คือ เด็กหนุ่มคนนั้น ถูก
ฆาตกรรมเป็นการบอกความหมายเชิงลบ

บางครั้ง ผู้แปลเลือกใช้คำว่า ถูก กับกริยาที่ ไม่ได้บ่งบอกว่าดี หรือไม่ดี แต่เป็น
การให้ข้อมูลที่มีความหมายเป็นกลาง เช่น

ประโยคต้นฉบับ The cause of death was listed as “natured”

แปลได้ว่า สาเหตุแห่งการตายถูกบันทึกไว้ว่า “ตามธรรมชาติ”

ประโยคปรากฏคำบ่งชี้กรรมวาทก ถูก นำหน้าคำกริยา บันทึก ที่ถูกแปลมาจากคำ
ต้นฉบับ *was listed* ประโยคแปลอยู่ในรูปแบบกรรมวาทก ประธานผู้ถูกกระทำในภาษาต้นฉบับ คือ
The cause of death ยังคงเป็นประธานผู้ถูกกระทำในภาษาฉบับแปล คือ สาเหตุแห่งการตาย คำว่า
ถูกบันทึก เป็นการบอกความหมายเป็นกลางประโยคบอกข้อมูลธรรมดา

1.4 การใช้คำ “มี” แทนกริยา โดยนำหน้าคำนาม หรือนามวลี

คำว่า มี จะใช้ในประโยคที่มีความหมายเป็นกลาง เป็นประโยคข้อมูลธรรมดา ได้มา
จากการตีความตามบริบทภาษาต้นฉบับ เช่น

ประโยคต้นฉบับ “It wasn’t insured,” said Abel.

แปลได้ว่า “แต่เห็นว่าไม่มีประกันภัยนะ” เอเบลพูดขึ้นบ้าง

ประโยคปรากฏคำบ่งชี้กรรมวาทก มี นำหน้าคำนาม ประกันภัย ที่ถูกแปลมาจากคำ
ต้นฉบับ *wasn’t insured* ประโยคแปลอยู่ในรูปแบบกรรมวาทก ประธานผู้ถูกกระทำในภาษา
ต้นฉบับ คือ *It* ประโยคฉบับแปลไม่ปรากฏประธานผู้ถูกกระทำ คำว่า ไม่มีประกันภัย เป็นการบอก
ความหมายเป็นกลางประโยคบอกข้อมูลธรรมดา

หรือ ประโยคต้นฉบับ The Republic is bordered by China and Afghanistan

แปลได้ว่า รัฐทาจิกมีชายแดนติดกับประเทศจีนและอัฟกานิสถาน

ประโยคปรากฏคำบ่งชี้กรรมวาทก มี นำหน้าคำนาม ชายแดน ที่ถูกแปลมาจากคำ
ต้นฉบับ *is bordered* ประโยคแปลอยู่ในรูปแบบกรรมวาทก ประธานผู้ถูกกระทำในภาษาต้นฉบับ
คือ *The Republic* ยังคงเป็นประธานผู้ถูกกระทำในภาษาฉบับแปล คือ รัฐทาจิก คำว่า มีชายแดน
เป็นการบอกความหมายเป็นกลางประโยคบอกข้อมูลธรรมดา

1.5 การใช้คำ “มี” ตามด้วยประโยคกรรมวาทก

การแปลประโยคกรรมวาทกนี้ เป็นการนำเอาคำกริยา *มี* มาวางไว้ต้นประโยค แล้ว
ตามด้วยประโยคกรรมวาทกภาษาไทย เช่น

ประโยคต้นฉบับ One policeman **was killed** ...

แปลได้ว่า มีเจ้าหน้าที่ตำรวจนายหนึ่งเสียชีวิต

ประโยคปรากฏคำบ่งชี้กรรมจาก มี นำหน้าประโยคกรรมจาก เจ้าหน้าที่ตำรวจนายหนึ่งเสียชีวิต ที่ถูกแปลมาจากประโยคต้นฉบับ One policeman was killed ประโยคแปลอยู่ในรูปแบบกรรมจาก ประธานผู้ถูกกระทำในภาษาดั้งเดิม คือ One policeman ยังคงเป็นประธานผู้ถูกกระทำในภาษาฉบับแปล คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจนายหนึ่ง คำว่า มีชายคนหนึ่ง เป็นการบอกความหมายเป็นกลางประโยคบอกข้อมูลธรรมดา

1.6 การใช้คำว่า “โดน” นำหน้ากริยา

คำว่า โดน ใช้ในความหมายเดียวกันกับคำว่า ถูก คือ เป็นความหมายในทางไม่ดี เช่น

ประโยคต้นฉบับ Darling how can I possibly put your mind at rest when I don't know what I'm **being accused of**?

แปลได้ว่า ผมจะอธิบายให้คุณเข้าใจได้ยังไง ในเมื่อผมไม่มีทางรู้ว่าตัวเองโดนกล่าวหาอะไรบ้าง

ประโยคปรากฏคำบ่งชี้กรรมจาก โดน นำหน้าคำกริยา กล่าวหา ที่ถูกแปลมาจากประโยคต้นฉบับ am being accused ประโยคแปลอยู่ในรูปแบบกรรมจาก ประธานผู้ถูกกระทำในภาษาดั้งเดิม คือ I ยังคงเป็นประธานผู้ถูกกระทำในภาษาฉบับแปล คือ ตัวเอง คำว่า โดนกล่าวหา เป็นการบอกความหมายเป็นลบต่อผู้ถูกกระทำ

1.7 การเปลี่ยนรูปประโยค

การเปลี่ยนรูปประโยคทำเพื่อรักษาความหมายเดิมเอาไว้ และใช้ภาษาปลายทางที่อ่านแล้วเป็นธรรมชาติที่สุดคล้อยกับวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปล เช่น

ประโยคต้นฉบับ (My father performed the ceremony.) The church **was decorated** with flowers of all descriptions.

แปลได้ว่า (คุณพ่อของฉันเป็นผู้ประกอบพิธีในโบสถ์) **ที่ตกแต่งด้วยดอกไม้สด** สวยงาม หอมกรุ่นไปทั่วบริเวณ

ประโยคฉบับแปลใช้คำเชื่อม ที่ เพื่อมาขยายคำว่า โบสถ์ วางไว้หน้าคำกริยา ตกแต่ง มาจากคำกริยากรรมจากต้นฉบับ was decorated เพื่อเชื่อมประโยคก่อนหน้า คือ คุณพ่อของฉันเป็นผู้ประกอบพิธีในโบสถ์ และประโยคกรรมจากประโยคหลังคือ ตกแต่งด้วยดอกไม้สดสวยงาม หอมกรุ่นไปทั่วบริเวณ โดยประธานผู้ถูกกระทำของประโยคกรรมจากถูกละไว้ ประโยคไม่พบคำบ่งชี้กรรมจากใด ๆ

หรือ ประโยคต้นฉบับ Room service comes and goes. Extra coffee **is ordered**.

แปลได้ว่า พนักงานรุมเซอร์วิสเข้ามาให้บริการด้วยกาแฟที่สั่งเพิ่มแล้วก็กลับออกไป
ประโยคแปลเปลี่ยนรูปประโยคโดยการเชื่อมสองประโยคเข้าด้วยกันด้วยการใช้คำว่า
ที่ วางหน้าคำกริยา สั่งเพิ่ม ซึ่งมาจากคำกริยากรรมวาจกต้นฉบับ *is ordered*

กลวิธีการเปลี่ยนรูปประโยคกรรมวาจกโดยรวมสองประโยคเข้าด้วยกันเป็นประโยค
เดียวด้วยการใช้คำเชื่อม คือ ที่ มาขยายประธาน คือ โบสถ์ และ กาแฟ

1.8 การหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดความหมายตรงตัวตามต้นฉบับ

การแปลนี้ ผู้แปลสามารถตีความในภาษาต้นฉบับก่อนแล้วจึงค่อยแปลออกมาเพื่อให้
ประโยคมีความสละสลวย และเหมาะสมกับบริบทมากกว่าแปลตรงตัวตามรูปศัพท์เดิม เช่น

ประโยคต้นฉบับ “I see you are well informed in Framling parish matters.”

แปลได้ว่า “เธอนี้รู้เรื่องบ้านเขอะเขอะเลยนะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวฉัน”

คำ รู้เรื่อง ในประโยคฉบับแปลมาจากคำกริยากรรมวาจกต้นฉบับ *are informed* ซึ่งคำ
ว่า รู้เรื่อง นั้นเป็นการใช้ความหมายที่แตกต่างจากความหมายตรงตัวของคำว่า *informed* โดยหาก
แปลตรงตัวคำว่า *informed* แปลได้ว่า บอก แจ้ง รายงานให้ความรู้ ทำให้เต็มไปด้วย ทำให้มีชีวิตชีวา
คลุจใจ ฟุ้งร้อง ซึ่งไม่ตรงกับคำว่า รู้เรื่อง ดังนั้น คำว่า รู้เรื่อง นั้นจึงเกิดจากการตีความตามบริบท
ของข้อความแล้วหาคำศัพท์ที่เหมาะสมมาใช้ในประโยคจึงเป็นการแปลโดยการหลีกเลี่ยง
ความหมายตรงตัวตามต้นฉบับ และในประโยคฉบับแปลไม่พบคำบ่งชี้กรรมวาจกใด ๆ

2. การแปลประโยคกรรมวาจกภาษาอังกฤษ เป็นประโยคกรรตุวาจกภาษาไทย

เนื่องจากประโยคกรรมวาจกในภาษาอังกฤษ เมื่อแปลเป็นภาษาไทยแล้วมักให้

ความหมายเชิงลบ (ประเทือง ทินรัตน์, 2543, หน้า 40 - 42 ; เสรี สมชอบ, 2542, หน้า 53 ; นเรศ
สุรสิทธิ์, 2549, หน้า 62 และ ดวงดา สุพล, 2541, หน้า 9) ดังนั้น ในการแปลจึงสามารถหลีกเลี่ยงที่
จะแปลประโยคกรรมวาจกในเชิงลบให้มีรูปประโยคและภาษาที่สละสลวยโดยการเปลี่ยนเป็น
ประโยคกรรตุวาจก ได้ดังกลวิธี ต่อไปนี้

2.1 การเปลี่ยนกรรมวาจกเป็นกรรตุวาจก

ประโยคกรรมวาจกได้ถูกเปลี่ยนเป็นกรรตุวาจกโดยหาประธานเป็นผู้กระทำจากเดิม
ต้นฉบับได้ละเอาไว้ และมีผู้ถูกกระทำที่ปรากฏในต้นฉบับมาใส่อยู่ในประโยคแปล เช่น

ประโยคต้นฉบับ Some of the lamps had been lighted.

แปลได้ว่า ใครสักคนคงจุดตะเกียงขึ้นแล้วระมัด

ประโยคฉบับแปลได้นำผู้กระทำของประโยคคือ ใครสักคน มาอยู่ในตำแหน่ง
ประธาน ซึ่งไม่พบในประโยคต้นฉบับ และประโยคแปลเรียงคำในประโยคในโครงสร้าง

ประธาน + กริยา + กรรม ดังนั้นคือ ประธาน คือ ใครสักคน กริยา คือ จุด กรรม คือ ตะเกียง ซึ่งเป็น
การเรียงคำในประโยคในรูปแบบกรรตุवाकหรือประโยคบอกเล่าธรรมดา

2.2 การใช้คำ “มี” ตามด้วยประโยคกรรตุवाक

คือ คำว่า “มี” ตามด้วยประธานผู้กระทำกริยาและกรรม ตามลำดับ เช่น

ประโยคต้นฉบับ They **have all been found dead** in the forest near a certain inn.

แปลได้ว่า นั่นเราไม่รู้แน่ รู้แต่ว่า**มีศพ**ของคนทั้งสี่ที่ในป่าใกล้ ๆ กับที่พักแรม

ประโยคฉบับแปลปรากฏคำบ่งชี้กรรมว่าคือ **มี** ตามด้วยประโยคกรรตุवाक

ประกอบด้วยประธาน คือ ผู้มาจากคำต้นฉบับ คือ They กริยา คือ *have been found* ปรากฏในฉบับ

แปลคือ พบ และกรรม คือ ศพ มาจากคำต้นฉบับคือ *dead* เป็นการเรียงคำแบบกรรตุवाक

2.3 การใช้คำ “มี” นำหน้าคำนามหรือนามวลี

การใช้คำว่า **มี** วางไว้ต้นประโยคตามด้วยคำนาม หรือนามวลีเทียบเท่ากับกริยา

กรรมวางในต้นฉบับภาษาอังกฤษ เช่น

ประโยคต้นฉบับ I **was warned**.

แปลได้ว่า **มีการเตือน**แล้วด้วยซ้ำนะ

ประโยคฉบับแปลปรากฏคำบ่งชี้กรรมว่าคือคำว่า **มี** วางไว้หน้าคำนาม คือ การ

เตือน มาจากคำกริยากรรมวางในต้นฉบับ คือ *was warned* ประโยคไม่ปรากฏประธานผู้ถูกกระทำ

2.4 การใช้คำ “เป็น” แทนกริยา โดยนำหน้าคำนาม หรือนามวลี

เช่น ประโยคต้นฉบับ He **is employed** by the Company.

แปลได้ว่า บริษัทเป็นผู้ว่าจ้าง จี.เค. ให้เข้ามาเป็นพ่อบ้านที่นี่

ประโยคฉบับแปลเรียงประโยคแบบกรรตุवाकพบคำบ่งชี้กรรมว่าคือ **เป็น** วางไว้

หน้าคำนาม คือ **ผู้ว่าจ้าง** มาจากคำกริยากรรมวางในต้นฉบับคือ *is employed* ประธานผู้กระทำของ

ประโยค คือ บริษัท

2.5 การเปลี่ยนรูปประโยค

การเปลี่ยนรูปประโยค เป็นกลวิธีที่นำผู้กระทำมาวางไว้ในตำแหน่งประธานของ

ประโยค กรรตุवाक และเปลี่ยนรูปกริยากรรมวางในต้นฉบับ เป็นกริยาของอนุประโยคเพื่อขยาย
ผู้กระทำ เช่น

ประโยคต้นฉบับ Mosquitoes tested the window screen near the table, and a single

moth, circuitous of thought yet sure of instinct, **was goaded** by the sink light's possibilities.

แปลได้ว่า บุ้งชุมตอมอยู่กับมุ้งลวดและยังแมลงเม่าอีกตัวหนึ่งที่บินวนอยู่ราวไม่แน่ใจ

ในสัญชาตญาณของมันเอง แสงไฟเหนืออ่างน้ำนั้นเอง**ที่ดึงดูด**มันอยากจะทำให้บินเข้าไปหา

กริยา *was goaded* เป็นอนุประโยค คำในฉบับแปล ที่ดึงดูด เป็นคำเชื่อมมาขยาย ผู้กระทำคือ *แสงไฟเหนืออ่างน้ำ* มาจากคำในภาษาต้นฉบับคือ *the sink light* และเพิ่มส่วนขยาย ประโยคอื่น ๆ

2.6 การเปลี่ยนชนิดของคำ

การเปลี่ยนชนิดของคำเป็นกลวิธีการปรับบทแปลในอีกรูปแบบหนึ่งเพื่อให้งานแปล สละสลวยตามธรรมชาติภาษาไทย เช่น

ประโยคต้นฉบับ “It **was made** by Mrs. Jansan.”

แปลได้ว่า “ฝีมือมิสซิสแจนส์ต่างหาก”

จะเห็นได้ว่า กริยากรรมวากได้ถูกเปลี่ยนให้เป็นคำนามหรือนามวลีในฉบับแปล คือ คำกริยากรรมวาก *was made* ถูกเปลี่ยนเป็นคำนามว่า ฝีมือ โดยคำว่า ฝีมือ นั้นมีความหมาย เทียบเคียงกับกริยากรรมวากในต้นฉบับ

2.7 การหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดความหมายตรงตัวตามต้นฉบับ

กลวิธีนี้จะไม่คงความหมายเดิมของคำกริยากรรมวากในภาษาต้นฉบับโดยที่คำกริยา ในฉบับแปลอาจเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำศัพท์เดิมหรือเป็นศัพท์ใหม่ที่เกิดจากการตีความประโยคหรือบริบทนั้น ๆ เช่น

ประโยคต้นฉบับ “Coolie brings bags..... Missie follow,” we **were told**.

แปลได้ว่า “กู๊ด....กู๊ด ชกของเร็ว..... ตามเรามา” เขาหันมาทางฉัน แล้วออกคำสั่งว่า “โปรดตามผมมา”

ประโยคฉบับแปล แปลคำกริยากรรมวากต้นฉบับ *were told* ว่า ออกคำสั่ง

หรือ “Mrs. Childers , a real lady,” I **was told**.

แปลได้ว่า “นี่คือคุณครูซิลเดอร์สค่ะ คุณหนู....” หล่อนแนะนำอย่างง่าย ๆ

ประโยคฉบับแปล แปลคำกริยากรรมวากต้นฉบับ *were told* ว่า แนะนำ

จะเห็นได้ว่าคำว่า *told* สามารถใช้แปลได้ทั้ง ออกคำสั่ง และ แนะนำ เพื่อความ สละสลวยของภาษาฉบับแปล ซึ่งทั้งสองความหมายไม่มีความหมายตรงตัวของคำว่า *told* เลย

3. การไม่แปลประโยคกรรมวากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

คำกริยากรรมวากบางคำที่ไม่ใช่ส่วนสำคัญในการสื่อความหมายของประโยคนั้น ๆ หรือคำบางคำเมื่อแปลแล้ว อาจทำให้เนื้อความในฉบับแปลเย็นเฉื่อย สามารถตัดคำกริยากรรมวาก หรือ ตัดทิ้งทั้งประโยคได้ ซึ่งตรงกับกลวิธี Deletion ของก๊อตเทลิบ (Gottlieb , 1992) เช่น

ประโยคต้นฉบับ He had a weak chest and the sea air **was said** to be good for him.

แปลได้ว่า อากาศบริสุทธิ์จะช่วยให้อาการทางโรคปอดของเขาดีขึ้น

หากแปลตรงตัวจะได้ว่า เขามีปอดที่ไม่ค่อยแข็งแรง และมีคนบอกว่าอากาศชายทะเลจะดีต่อสุขภาพของเขาดีขึ้น ซึ่งทำให้ประโยคเป็นเยื่อ ผู้แปลจึงเลี่ยงการแปลกรรมจาก *was said* ไป ซึ่งไม่ทำให้เนื้อความขาดหายไปแต่อย่างใด แต่ทำให้ประโยคกระชับสละสลวยมากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กฤตยา นาที (2543) ศึกษากลวิธีในการหลีกเลี่ยงภาวะแทรกซ้อนทางภาษาและวัฒนธรรม ในการแปลบทภาพยนตร์จากภาษาอังกฤษแบบอเมริกันเป็นภาษาไทย กรณีศึกษาบทบรรยายภาษาไทยของจิระนันท์ พิตรปรีชา จากการศึกษาพบกลวิธีการแปล 5 กลวิธีคือ การเปลี่ยนโครงสร้างประโยค การเปลี่ยนประเภทประโยค การลดคำแสดงบุคคล การเปลี่ยนวาทกรรม และการใช้คำ เพื่อแสดงกาล ในส่วนของการหลีกเลี่ยงภาวะแทรกซ้อนทางภาษาที่ปรากฏในคำศัพท์พบ 3 กลวิธี คือ การสรุปความ การทับศัพท์รวมถึงการแปลชื่อเฉพาะโดยใช้การเทียบเคียงกับชื่อเฉพาะในภาษาไทย และ การใช้ศัพท์ที่เหมาะสมกับบริบท เช่น การใช้คำสรรพนามให้เหมาะสมกับบริบท การแปลคำสรรพนาม ซึ่งบริบทของงานวิจัยนี้ คือ การใช้ภาษาให้ตรงกับลักษณะเฉพาะของตัวละครในภาพยนตร์

เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข (2544) ศึกษากลวิธีการแปลประโยคกรรมจากในนวนิยายภาษาอังกฤษของ “นิดา” “บุญญรัตน์” และ “ว.วินิจฉัยกุล” ในนวนิยายแปล 3 เรื่อง คือ *มยุราแห่งแคว้นรักนี้...ชั่วชีวิต* และ *พินน้ำผึ้ง* และ *วิเศษ* กลวิธีการหลีกเลี่ยงภาวะแทรกซ้อนทางภาษาที่อาจเกิดขึ้นในงานแปล จากการศึกษาพบว่า ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลประโยคกรรมจากภาษาภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย 3 วิธี คือ การแปลประโยคกรรมจากภาษาอังกฤษเป็นประโยคกรรมจากภาษาไทย การแปลประโยคกรรมจากภาษาอังกฤษ เป็นประโยคกรตุจากภาษาไทย และ การไม่แปลประโยคกรรมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยในแต่ละวิธีขึ้นอยู่กับความหมายของประโยค โดยให้ความหมายของประโยคกรรมจากไว้ว่า ถ้ากริยาในประโยคก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อผู้ถูกกระทำในถือว่าประโยคนั้นเป็นประโยคที่มีความหมายในทางที่ดี แต่หากกริยาในประโยคส่งอิทธิพลในเชิงลบต่อผู้ถูกกระทำในประโยค ประโยคนั้นเป็นประโยคที่สื่อความหมายในทางลบ แต่ถ้ากริยาในประโยคไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกใด ๆ กับผู้ถูกกระทำ จัดได้ว่าประโยคนั้นมีความหมายเป็นกลาง ดังนั้นหากประโยคกรรมจากภาษาอังกฤษมีความหมายในทางลบจะแปลเป็นประโยคกรรมจากภาษาไทย แต่หากประโยคกรรมจากภาษาอังกฤษมีความหมายในแง่บวกจะแปลเป็นประโยคกรตุจาก กลวิธีการหลีกเลี่ยงภาวะแทรกซ้อนทางภาษา ผู้แปลใช้กลวิธีการปรับบทแปลใน 2 ระดับ คือ การปรับระดับคำ โดยใช้ 3 กลวิธี คือ การเติมคำหน้ากริยา การเปลี่ยนชนิดของคำ และการตัดคำทิ้ง ส่วนการปรับระดับประโยค มีการใช้ 4 กลวิธี คือ การเปลี่ยนรูปประโยค การ

เปลี่ยนรูปกรรมวาทก การเปลี่ยนรูปกรรมวาทกและเพิ่มคำหน้าประ โยค การเปลี่ยนรูปกรรมวาทก และใช้คำอื่นที่มีความหมายใกล้เคียง

ปิยะดา โล (2551) ศึกษากลวิธีการแปลสำนวน และกริยาวิธานภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ในบทบรรยายภาพยนตร์การ์ตูน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาพยนตร์การ์ตูนสำหรับ ครอบครัวที่ทำรายได้ยอดเยี่ยมติดอันดับในแต่ละสัปดาห์ในประเทศไทยช่วงปี 2000-2005 จำนวน 6 เรื่อง คือ บริษัทรับจ้างหลอน(ไม่)จำกัด (Monster, Inc.) เจาะยุคน้ำแข็งมหัศจรรย์ (Ice Age) นีโม... ปลาเด็กหัวใจโต... โต (Finding Nemo) ชาร์คเทล (Shark Tale) ดิ อินเครดิเบิ้ลส์ (The Incredibles) และมาดากาสกา (Madagascar) จากการศึกษาพบว่า กลวิธีการแปลที่ใช้มากที่สุดทั้ง ในการแปล สำนวนและกริยาวิธานภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในบทบรรยายได้ภาพยนตร์การ์ตูน คือ การแปลตรง ตัวรองลงมาคือการแปลเอาความ กลวิธีการแปลที่ใช้น้อยที่สุดคือการแปลตีความ กลวิธีการแปล แบบอื่นที่ผู้แปลใช้การแปลสำนวนและกริยาวิธานภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยที่ปรากฏในบทบรรยาย ภาพยนตร์ 6 เรื่อง คือ การละไม่แปล

จากการรวบรวมเอกสารงานวิจัยและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่ากลวิธีการแปล ในบทบรรยายได้ภาพยนตร์มีกระบวนการและกลวิธีการแปลที่หลากหลายประเภทขึ้นอยู่กับบริบท ของภาษาต้นฉบับและชนิดของงานประพันธ์ในการแปล และกลวิธีการแปลกรรมวาทกก็เช่นเดียวกันที่ต้องใช้กลวิธีหลากหลายเพื่อให้ภาษาแปลมีความสละสลวยเหมาะสมทั้งบริบทภาษาฉบับ แปลทั้งความหมายในเชิงบวกหรือลบของกรรมวาทกในภาษาอังกฤษเมื่อเทียบกับภาษาไทย และ การแปลต้องเหมาะสมกับความจำกัดทางด้านปริมาณตัวอักษรของกรอบภาพยนตร์ รวมถึงฉากของ ภาพยนตร์ในแต่ละฉากที่ผู้ชมภาพยนตร์จะสามารถอ่านบทบรรยายได้ภาพได้ทันและสนุกสนานไป กับภาพยนตร์แต่ละเรื่องได้ ดังนั้น การแปลจึงไม่สามารถใช้กลวิธีเพียงกลวิธีเดียวมาแปลงานใน ชั้นหนึ่ง ๆ ซึ่งกลวิธีการแปลต่าง ๆ จะได้เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปล กรรมวาทกจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในบทบรรยายได้ภาพยนตร์ต่อไป